

YRITTÄJYYDELLÄ
KILPAILUKYKYINEN
EUROOPPA

**Suomen Yrittäjien
EU-vaaliohjelma 2024-2029
(pitkä versio)**

Yrittäjät

SISÄLLYS

MENESTYVÄ YRITTÄJYYS ON EUROOPAN KILPAILUKYVYN KULMAKIVI	6
1. JOHDANTO: PK-YRITYKSET LUOVAT KESTÄVÄÄ HYVINVOINTIA EU:HUN	8
2. MILLAISTA EU:TA YRITTÄJÄT HALUAVAT RAKENTAA?	10
2.1. YRITTÄJÄT TAHTOVAT KILPAILUKYKYISEN JA YRITTÄJÄMYÖNTEISEN UNIONIN	
2.2. YRITTÄJÄT ODOTTAVAT LAADUKASTA JA ENNUSTETTAVAA SÄÄNTELYÄ	
2.3. PÄÄMÄÄRÄNÄ KESTÄVÄÄ KASVUA LUOVA TALOUS	
3. KILPAILUKYKYISEN, YRITTÄJÄMYÖNTEISEN JA HYVINVOIVAN EU:N EDELLYTYKSET	12
3.1. KILPAILUKYKYINEN EUROOPPA SISÄMARKKINOILLA JA GLOBAALISTI	
3.2. PIENYRITTÄJÄSTRATEGIALLA HUOMIO MIKROYRITYKSIIN	
3.3. PK-YRITYSASIAT HUOMIOITAVA LÄPILEIKKAAVASTI	
4. ENNAKOIVA SÄÄNTELY JA PK-YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIO KANNUSTAVAT YRITTÄJYYTEEN	15
4.1. JOKAINEN SÄÄDÖS LISÄÄ YRITYSTEN HALLINNOLLISTA TAAKKA	
4.2. LAKIEN SOVELLUTTAVA KAIKENKOKOISIIN YRITYKSIIN	
4.3. LAINSÄÄDÄNTÖÄ EI PIDÄ MUUTTA JATKUVASTI	
4.4. LAINSÄÄDÄNNÖN YRITYSVAIKUTUKSET TULEE SELVITTÄÄ	
4.5. YRITYKSET TARVITSEVAT HENGITYSTILAA	
4.6. SÄÄNTELYN JÄRKEISTÄMISTYÖTÄ JATKETTAVA	

5. STRATEGISEKSI TAVOITTEEKSI OTETTAVA TYÖLLISTÄMISEN HELPOTTAMINEN	19
5.1. KEVYEMPÄÄ TYÖ- JA SOSIAALISÄÄDÄNTÖÄ PIENYRITYKSILLE	
5.2. TYÖVOIMAN LIIKKUVUUTTA JA MAAHANMUUTTAJA-YRITTÄJYYTTÄ EDISTETTÄVÄ	
5.3. EUROOPPALAISESTA OHJAUSJAKSOSTA TYÖKALU UUDISTUSTEN TOTEUTTAMISEEN	
6. ONNISTUNUT KULUTTAJASÄÄNTELY JA STANDARDISOINTI VAHVISTAVAT LUOTTAMUSTA	22
6.1. MIKRO- JA PIENYRITYKSET VOIDAAN RINNASTAA KULUTTAJIIN	
6.2. SAMAT SÄÄNNÖT MYYNTIKANAVASTA RIIPPUMATTA	
6.3. INFORMAATIOÄHKY RASITTAÄ YRITTÄJIÄ JA KULUTTAJIA	
6.4. STANDARDIT VAHVISTAVAT YRITYSTEN KILPAILUKYKYÄ	
6.5. STANDARDIEN TARPEELLISUUTTA HARKITTAVA TARKOIN	
6.6. PK-YRITYKSET MUKAAN LUOMAAN STANDARDEJA	
7. PIENYRITTÄJIÄ SUOJELTAVA VÄÄRINKÄYTÖKSILTÄ SOPIMUKSISSA	26
7.1. KOLLEKTIIVISOPIMINEN EI OLE RATKAISU YKSINYRITTÄJIEN ONGELMIIN	
7.2. PIENYRITTÄJIEN ASEMAA VOIDAAN PARANTAA SOPIMUSEHDOISTA SÄÄTÄMÄLLÄ	
8. OSAAMISTA VAHVISTETTAVA YRITYKSISSÄ	29
8.1. VASTAUKSIA OSAAJAPULAAN LÖYTYY MUUALTAKIN KUIN OPPILAITOKSISSA	
8.2. MYÖS YRITTÄJÄN OSAAMISTA ON TUETTAVA	
8.3. ENEMMÄN INNOVAATIOHANKKEITA PK-YRITYKSILLE	
8.4. EU-OHJELMAT VALJASTETTAVA PK-YRITYSTEN PALVELUKSEEN	

9. EU:N PANOSTETTAVA OMIIN VAHVUUKSIIN	32
9.1. AVOINTA KANSAINVÄLISTÄ KAUPPAA ON TUETTAVA	
9.2. EU:N SISÄINEN JA ULKOINEN KILPAILUKYKY TUKEVAT TOINEN TOISIAAN	
9.3. EU:N HUOLTOVARMUUS VARMISTETTAVA	
9.4. EU:N KOORDINOITAVA UKRAINAN JÄLLEENRAKENTAMISTA JA VALMISTAUDUTTAVA LAAJENTUMISEEN	
9.5. EU-LAAJENTUMISEEN VALMISTAUDUTTAVA	
10. EU:N KAKSOISSIIRTYMÄ TOTEUTETTAVA YRITYSTEN ROOLIA KUNNIOITTAEN	35
10.1. MARKKINAEHTOISUUDELLA TEHOKKAIMMAT RATKAISUT	
10.2. PK-YRITYKSILLE KESKEINEN ROOLI ILMASTONMUUTOKSEN TORJUNTAAN	
10.3. KIERTOTALOUS AVAA MAHDOLLISUUKSIA PK-YRITYKSILLE	
10.4. MAATALOUDEN TUKIJÄRJESTELMÄÄ TULEE UUDISTAA	
11. MAAMME SAAVUTETTAVUUS ELINKEINOELÄMÄLLE TÄRKEÄÄ	38
11.1. SUOMEN ERITYISOLOSUHTEET HUOMIOITAVA LIIKENTEEN JA LOGISTIIKAN PÄÄTÖKSISSÄ	
12. HYVINVOINTIA METSISTÄ	40
12.1. METSÄASIOISSA HUOMIOITAVA KANSALLISET ERITYISOLOSUHTEET	
12.2. METSIEN KESTÄVÄ HYÖDYNTÄMINEN EI OLE RISTIRIIDASSA SUOJELUN KANSSA	
13. TERVE TALOUS LUO EDELLYTYKSET KESTÄVÄLLE KASVULLE	42
13.1. TALOUS- JA RAHALIITON PERUSRAKENTEET UUDISTETTAVA	
13.2. JÄSENVALTIOT KANTAVAT VASTUUN TALOUSPOLIITTISISTA PÄÄTÖKSISTÄÄN	

14. TOIMIVAT RAHOITUSMARKKINAT KIRITTÄVÄT KASVUA	44
14.1. PÄÄOMAMARKKINAUNIONI PARANTAMAAN PK-YRITYSTEN RAHOITUKSEN SAATAVUUTTA	
14.2. PIENET JA KESKISUURET YRITYKSET TARVITSEVAT PANKKIRAHOITUSTA	
14.3. PK-YRITYKSET MUKAAN KESTÄVÄÄN RAHOITUKSEEN	
14.4. TAVOITTEENA OIKEUDENMUKAINEN, TEHOKAS JA KASVUA EDISTÄVÄ VEROTUS	
14.5. ARVONLISÄVEROTUKSEN TOIMITTAVA PK-YRITYKSILLE	
14.6. MÄÄRÄENEMMISTÖ VEROTUKSESSA EI SUOSI PIENIÄ JÄSENMAITA	
15. APUA TALOUSVAIKEUKSISSA OLEVILLE YRITYKSILLE	48
15.1. EU:N HELPOTETTAVA YRITTÄJÄN UUTTA ALKUA	
16. SUOMALAISET EU-URILLE	50
16.1. SUOMALAISTEN MÄÄRÄÄ EU-TEHTÄVISSÄ LISÄTTÄVÄ	
16.2. SUOMEN JATKETTAVA TOIMIA EU-URIEN EDISTÄMISESSÄ	

Menestyvä yrittäjyys on Euroopan kilpailu- kyvyn kulmakivi

Eurooppa seisoo uuden aikakauden kynnyksellä. Viime vuosien kriisit ovat samanaikaisesti lähentäneet ja eriyttäneet Eurooppaa. Nopeilla ja yhtenäisillä päätöksillä EU on osoittanut kykynsä vastata pandemian ja Venäjän Ukrainassa käynnistyneen hyökkäyssodan aiheuttamaan epävarmuuteen. Kuitenkin samalla keskusteluissa on nousemassa syvempiä huolenaiheita EU:n tulevaisuudesta, erityisesti julkisen velkaantumisen ja Euroopan kilpailukyvyn heikkenemisen haasteiden osalta.

Eurooppalainen tapa vastata haasteisiin on usein ollut sääntely, ja tämä sääntely on usein ollut hyvin yksityiskohtaista. Toisaalta niitä ongelmia, joita ylisääntely aiheuttaa, on yritetty ratkaista julkisrahoitteisin tukipaketein, joka ei koskaan ole kestävä ratkaisu pitkällä aikavälillä.

Euroopan tulevaisuutta rakennetaan yhteisesti asetettujen ja hyväksytyjen arvojen ja tavoitteiden pohjalta, onpa kyse ilmastonmuutoksen torjunnasta, digitalisaation edistämisestä tai kilpailukyvyistä. Yhteisten tavoitteiden pitää kuitenkin olla kaikkien niiden toteutettavissa joilta toimenpiteitä vaaditaan, ennen kaikkea pienten ja keski suurten yritysten, jotka ovat Euroopan talouden selkäranka. Samanaikaisesti on ratkaistava Euroopan kilpailukykyongelma; EU:n kilpailukyky suhteessa kilpailijoihinsa Yhdysvaltoihin ja Kiinaan on viime vuosikymmeninä laskenut kaikilla mittareilla.

Suomelle EU ja toimivat sisämarkkinat tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia. Suomen on oltava aktiivinen toimija esittämällä ratkaisuja, jotka tekevät sisämarkkinoista toimivammat ja EU:sta kilpailukykyisemmän. Suomen on oltava edelläkävijänä toimissa, jotka edistävät yritysten menestystä ja kilpailukykyä EU:n 450 miljoonan ihmisen ja 25 miljoonan yrityksen markkina-alueella.

Euroopan unioni eikä yksikään EU-jäsenmaa voi piiloutua toimivallanjakosääntöjen taakse, vaan kilpailukykyä parantavia päätöksiä on tehtävä sekä Brysselissä että jäsenmaissa. Suomen Yrittäjät sitoutuu myös tulevalle EU-toimikaudella 2024-2029 esittämään ratkaisuja entistä toimivamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan rakentamiseksi. Tulevaisuuden menestys vaatii rohkeita ja tehokkaita toimenpiteitä, ja olemme valmiit olemaan tässä työssä eturintamassa.

puheenjohtaja
Petri Salminen
Suomen Yrittäjät

1. Johdanto: Pk-yritykset luovat kestäväää hyvinvointia EU:hun

Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on keskeinen merkitys koko EU:n taloudelle, toiminnalle ja hyvinvoinnille. Pk-yrityksiä on tituleerattu unionimme selkärangaksi ja sitä ne ylpeänä ovat: monien arjessamme tärkeiden tarpeiden ja toiveiden täyttäjiä sekä mahdollistajia.

Pk-yritykset onnistuisivat tehtävässään paremmin, jos niiden energia ei menisi tarpeettomaan sääntelyyn, vaan resurssit olisivat käytettävissä talouden ja hyvinvoinnin parantamiseen. Yrittäjän vapauden ja vastuun tulee olla tasapainossa. EU:ssa pitää luoda yrityksille edellytykset kasvaa, innovoida ja työllistää. EU:n pitää huolehtia sisämarkkinoiden kilpailukyvästä samalla, kun se pyrkii vahvana kansainvälisenä toimijana vakauttamaan maailmaa. Vahvat sisämarkkinat vahvistavat koko EU:n kansainvälistä asemaa. Ennakoitava toimintaympäristö on yrittäjyyden tärkein mahdollistaja.

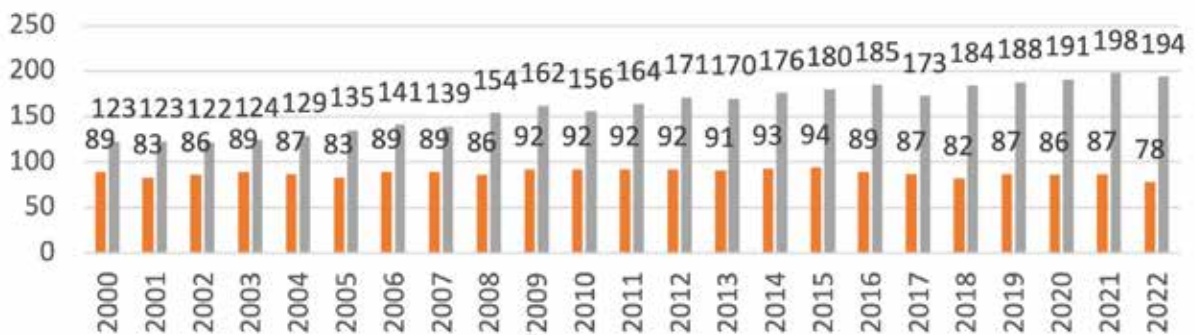
Vuonna 2022 työnantajayrittäjien määrä laski Suomessa kymmenen prosenttia¹. Tämä kieli rakenteellisesta ongelmasta. Yrittäjillä ja yrityksillä ei ole riittäviä kannustimia ottaa riskiä,

kasvaa ja työllistää. Se kertoo ilmapiiristä, joka ei ole kasvua ja riskinottoa kannustava. Samalla, kun työnantajayritysten määrä laskee, yksinyrittäjien määrä on kasvanut reippaasti. Tilastokeskuksen mukaan määrä on noussut 2009 alkaen lähes 20 prosentilla, ollen 2022 jo 194 000².

Tämä on merkittävä työelämän rakenteellinen muutos. Yksinyrittäjyyden lisääntymisen rinnalla korostuvat uudet yrittäjyyden muodot ja verkostoyrittäjyys, jossa yrittäjät palvelevat asiakkaitaan yhteistyöverkostoissa muiden yrittäjien kanssa.

Eurooppaa ja Suomea koskeva demografinen muutos tarkoittaa isoa joukkoa ikääntyviä yrittäjiä. Kun yrittäjiä eläköityy, on tärkeä varmistaa, että kannattaville yrityksille löytyy jatkaja. Tällöin resurssit ja kaikki yrityksen kehittämiseen käytetyt vuodet ja vaiva eivät mene hukkaan. Tämä vaatii, että niin uuden yrityksen perustamiseen kuin olemassa olevan yrityksen myymiseen ja ostamiseen löytyy oikeanlaista koulutusta, kannustusta ja rahoitusta. Omistajanvaihdostaitoja tulisi edistää yhtä hyvänä vaihtoehtona startup-yrittäjyyden rinnalla.

Työnantaja- ja yksinyrittäjien lukumäärä, 1000 (Tilastokeskus 2023)

* tilastointitapa muuttui v. 2009

- Työnantajayrittäjät (pl. maa-, metsä- ja kalatalous), 1000 henkilöä
- Yksinyrittäjät (pl. maa-, metsä- ja kalatalous), 1000 henkilöä

¹ <https://www.yrittajat.fi/uutiset/tyonantajayritysten-maara-laski-jyrkasti-viime-vuonna-tama-on-yllattavaa-ja-uhkaa-tyollisyytta/>

² https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tyty/statfin_tyty_pxt_13ap.px/

2. Millaista EU:ta yrittäjät haluavat rakentaa?

2.1. Yrittäjät tahtovat kilpailukykyisen ja yrittäjämönteisen unionin

Euroopan unioni perustettiin vahvistamaan rauhaa ja vakautta sekä taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia yhteisillä toimilla. Pää-tavoitteena on kansojen elinolojen jatkuva parantaminen ja talouksien yhtenäisyyden vahvistaminen. Tasapainottavalla kehityksellä pyritään vähentämään alueiden välisiä eroja ja yhdistämään niiden voimavarat rauhan ja vapauden säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi.

Varmistaaksemme näiden tavoitteiden toteutumisen meidän tulee varmistaa se, että EU on nyt ja jatkossa vahva kansainvälinen toimija ja tavoitehakuinen sisämarkkinoiden vahvistaja.

EU:n tulee palauttaa Euroopan talouden kilpailukyky ja kääntää viime vuosien kehityssuunta, joka on heikentänyt Euroopan kilpailukykyä muuhun maailmaan verrattuna.

Euroopan ja sen pk-yritysten globaalien kilpailukykyyn palauttamiseksi tulee turvata kilpailukykyinen resurssien, ammattitaitoisen työvoiman ja rahoituksen saatavuus, varmistaa sisämarkkinoiden ja kansainvälisten kauppasääntöjen tasapuoliset toimintaedellytykset ja reilu kilpailuympäristö eri kokoisille yrityksille, taata liiketoimintaa ja sijoittamista edistävä sääntely ja verotus EU:ssa sekä edistää vakaata makrotaloudellista ympäristöä.

2.2. Yrittäjät odottavat laadukasta ja ennustettavaa sääntelyä

EU:ssa tulee kehittää lainsäädännön valmistelua. Tavoitteena tulee olla nykyistä parempi ja toimivampi sääntely, joka on oikein kohdentuvaa, toimivaa, johdonmukaista ja ymmärrettävää.

Lainsäädäntötyössä on taattava yksinkertaiset ja ennustettavat säännöt, jotta pk-yritykset voivat investoida ja arvioida riskejä. Pk-yrityksille soveltuvan lainsäädännön laatimisessa on otettava paremmin huomioon vaikutukset pieniin yrityksiin ja siksi EU:n pk-yritystestistä tulee soveltaa säännönmukaisesti kaikessa komission säädösvalmistelussa. Pienten yritysten sulkemisen lainsäädännön soveltamisen ulkopuolelle ei tule olla automatio, vaan lähtökohtaisesti EU-lait tulee kirjoittaa niin, että ne olisivat helposti sovellettavissa myös pienimmissä yrityksissä.

EU on tehnyt urauurtavaa ilmasto-, digitalisatio- ja vastuullisuussäätelyä. Pitää varmistaa, että lainsäädäntö on järkevää ja toteuttamiskelpoista, jotta EU voi parantaa kilpailukykyään. Kilpailukykytestin integrointi osaksi EU-päätöksentekoa on tärkeää EU-aloitteiden kilpailukykyvaikutusten arvioimiseksi. Lainsäädännön vaikutuksia tulisi arvioida komission lisäksi myös Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan parlamentin valmistelutyössä.

Tulevalla parlamenttikaudella tulee keskittyä olemassa olevan säätelyn huolelliseen toimeenpanoon. Toimivan sisämarkkinan lainsäädännön perustana tulee olla 'pienet ensin' ja 'vain kerran'-periaatteet.

2.3. Päämääränä kestävä kasvua luova talous

Euroopan unionin jäsenmaiden harjoittama talouspolitiikka vaikuttaa suuresti sisämarkkinoiden toimintaan. Huonosti koordinoitun talouspolitiikan seuraukset on nähty erilaisissa kriiseissä.

27 EU-jäsenmaata, mukaan lukien Suomi, osallistuvat talous- ja rahaliittoon EMU:un. Sen vastuulle kuuluvat talous- ja finanssipolitiikan koordinointi, yhteinen rahapolitiikka sekä yhteinen valuutta. Talous- ja rahaliitossa EU-maat koordinoivat talouspolitiikkaansa eurooppalaisen ohjauksjakson avulla.

Nykyinen ohjausjärjestelmä ei ole toiminut toivotulla tavalla, joten komissio antoi huhtikuussa 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joiden avulla pyritään vahvistamaan julkisen velan kestävyyttä ja edistämään kestävä ja osallistavaa kasvua EU:ssa.

Suomi on hyötynyt EMU-jäsenyydestä. Se on vakauttanut toimintaympäristöä yritystoiminnalle ja edesauttanut talouskasvun ylläpitämistä ja hyvinvoinnin rakentamista. Suomen edun mukaista on tehostaa talouspolitiikan koordinointia.

3. Kilpailu- kykyisen, yrittäjä- myönteisen ja hyvinvoivan EU:n edellytykset

3.1. Kilpailukykyinen Eurooppa sisämarkkinoilla ja globaalisti

Maailman geopoliittinen turbulenssi haastaa Euroopan unionin yhtenäisyyttä ja korostaa tarvetta Euroopan kilpailukykyyn vahvistamiselle. Mitä vahvemmat sisämarkkinat ovat, sitä vaikutusvaltaisempi toimija maailmalla Euroopan unioni on. Kun EU-alueen markkinat toimivat ja toimimme vahvasti eurooppalaisten arvojemme mukaan, meillä on vaikutusvaltaa myös Euroopan ulkopuolella. Sisämarkkinamme voivat toimia täydellä potentiaalillaan vain, jos pk-yritykset menestyvät.

EU tarjoaa syrjäiselle Suomelle pääsyn maailmanmarkkinoille. Mitä yhdenmukaisemmin lainsäädäntö on toimeenpantu sisämarkkinoilla ja mitä laadukkaampia standardeja EU:ssa asetetaan, sitä parempi se on yritysten kannalta.

Sisämarkkinan tulisi pyrkiä elinkeinoelämää koskevan lainsäädännön osalta yhä vahvemmin aidosti yhtenäiseksi, kuten englanninkielinen termi Single Market vihjaa. Näin voimme vetää liiketoimintaympäristönä vertoja myös Yhdysvaltojen yhtenäiselle isolle markkina-alueelle. EU:n tulee laatia tulevilla vaalikaudella kunnianhimoinen suunnitelma sisämarkkinoiden yhtenäisyyden ja toimivuuden syventämiseksi.

Yksi kilpailukykyyn elementeistä on turvallisuus. Turvallinen toimintaympäristö lisää houkuttelevuutta tulla Eurooppaan yrittämään. Puolustuksen vahvistaminen hybridiuhkia vastaan on tärkeässä roolissa. Emme saa ole kriittisissä toiminnoissa liian riippuvaisia tietystä maasta tai maanosasta. Vastaus tähän ei ole liiallinen protektionismi vaan järkevä strateginen autonomia, mikä tarkoittaa sitä, että EU-maille kriittisiä resursseja löytyy mahdollisimman paljon unionin sisältä.

On hyvä muistaa, että ilmastonmuutos iskee jo nyt isolla voimalla, eikä vihreän siirtymän toteuttamista voi jättää myöhempään aikaan. Vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää tulee edistää käsi kädessä määrätietoisesti. Tämä kaksoissiirtymä luo valtavia mahdollisuuksia edelläkävijöille, esimerkiksi vihreän teknologian investointien kautta. Kaksoissiirtymää on toteutettava käsi kädessä vahvan teollisuuspolitiikan kanssa, jolla varmistetaan EU:n kilpailukyky.

- EU:n laadittava toimintasuunnitelma sisämarkkinoiden yhtenäisyyden ja toimivuuden syventämiseksi.
- EU:n on valmistauduttava hybridiuhkiin ja valmistautumisen on oltava osa unionin kokonaisturvallisuutta.
- EU-maille kriittisten resurssien, kuten komponenttien ja raaka-ainesten, saatavuutta on vahvistettava unionissa.

3.2. Pienyrittäjästrategialla huomio mikroyrityksiin

EU:ssa on vuosikymmenten aikana laadittu joukko strategioita, joilla pyritään vastaamaan eurooppalaisten pk-yritysten tarpeisiin ja haasteisiin politiikka- ja sääntelytoimin. Pk-yrityksiin kohdistuneet strategiat ja ohjelmat ovat olleet laaja-alaisia, ja ne ovat keskittyneet parantamaan pk-yritysten pääsyä rahoitukseen, markkinoille ja innovaatioihin sekä vähentämään niihin kohdistuvaa sääntelytaakkaa.

On kiitettävää, että komissio huomioi politiikkatoimillaan pk-yritykset, mutta laaja-alaiset, kaikkiin pk-yrityksiin kohdistuvat strategiat eivät aina pysty tarjoamaan ratkaisuja pienimpien yritysten tarpeisiin. Mikroyritykset ovat eurooppalaisen yrityskehityksen suurin joukko ja ansaitsevat räättälöityjä toimenpiteitä, jotka kannustavat niitä kasvuun. EU:n onkin luotava oma pienyritysten toimintaohjelma.

3.3. Pk-yritysasias huomioitava läpileikkaavasti

EU-päätöksenteossa on kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka pk-yritysasias hoidetaan EU-instituutioissa. Pienet ensin -periaate tulee jalkauttaa läpileikkaavasti kaikkien komission pääosastojen toimintaan.

EU:n pk-yrityslähettiläsverkosto (SME Envoy network) on jäsenmaiden edustajien ja komission yhteinen keskusteluun ja parhaiden käytäntöjen jakamiseen tarkoitettu verkosto. Sen rakenteita on uudistettava, jotta sen toiminta toisi todellista lisäarvoa eurooppalaisille pk-yrityksille.

- EU:n on luotava oma pienyrittäjien toimintaohjelma.
- Pienet ensin -periaate tulee ulottaa kaikkien komission pääosastojen toimintaan.
- EU:n pk-yrityslähettiläsverkostoa on uudistettava niin, että pk-yritysten palaute otetaan vahvemmin huomioon ja varmistetaan, että verkoston työ johtaa toimeenpanoon.
- Pk-yritysasiasioista vastaamaan täytyy nimetä oma komissaari, joka ottaa pk-yritysasias vahvasti agendalleen.

4. Ennakoiva sääntely ja pk- yritysvaikutusten arvio kannustavat yrittäjyyteen

Yrityksiin kohdistuvan sääntelyn määrä ja yksityiskohtaisuus on kasvanut viime vuosina. Yrityksiin kohdistuvista velvoitteista 50–80 % tulee toimialasta riippuen unionista. Lisäksi kotimaista sääntelyä on paljon. Sääntelyn kumulatiivinen vaikutus, yritysten velvollisuus olla selvillä kaikista velvoitteista sekä sääntelyn aiheuttama hallinnollinen taakka ovat pienyrittäjille paikoin kohtuuttomia.

Lainsäätäjän on tunnistettava esityksensä vaikutukset. Pk-yritysvaikutukset tulee selvittää huolellisesti ja vaikutusarvioinnin tulee vaikuttaa tehtäviin lainsäädäntöratkaisuihin. Päämääränä tulee olla säilyttää eurooppalaisen pk-yritysten kilpailukyky niin unionin sisämarkkinoilla kuin ulkomarkkinoillakin. Hyvistä tavoitteista huolimatta yrityksiä ei tule säännellä kuoliaaksi. EU-sääntelyn tavoitteet pitää voida saavuttaa yksinkertaisesti ja kevyesti, mahdollisimman pienin kustannuksin. EU:n tulee tarjota riittävät kannusteet yrittäjyydelle, jotta sisämarkkinat toimisivat kuluttajien näkökulmasta parhaalla mahdollisella tavalla.

On myös huomattava, että osalla unionin sääntelystä on merkittävää vaikutusta myös unionin ulkopuolisiin yrityksiin. EU:n liiallinen sääntely vaarantaa sisämarkkinoiden ulkopuolelta tulevat investoinnit. Unionin tulee huolehtia, että sen sääntelykehikko ei vaaranna sisämarkkinoille sijoittautuneiden yritysten kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla eikä unionin houkuttelevuus investointikohteena vaarannu.

Lisäksi delegoitujen säädösten lisääntyvä käyttö edellyttää komissiolta enemmän avoimuutta ja sidosryhmien vahvempaa osallistamista.

4.1. Jokainen säädös lisää yritysten hallinnollista taakkaa

Euroopan unionin päätöksenteko vaikuttaa joko suoraan tai välillisesti kaikkiin jäsenmaiden yrityksiin. Suuri osa uudesta kansallisesta lainsäädännöstämme perustuu EU-sääntelyyn. Parhaimmillaan lainsäädäntö lisää taloudellista aktiviteettia ja parantaa EU:n kilpailukykyä. Toisaalta sääntely voi aiheuttaa myös hallinnollisia ja taloudellisia rasitteita pk-yrityksille sekä karkottaa unionin ulkopuolelta tulevia investointeja. Myös yksityisyrityksien

vahva suosio korostaa tarvetta sääntelytaakan yksinkertaistamiseen ja minimoimiseen. Unionin tulee olla iso isoissa ja pieni pienissä asioissa.

Lähes jokainen yrityksiin kohdistuva sääntely lisää jollakin tavalla yritysten hallinnollista taakkaa ja siten yrityksiin kohdistuvia kustannuksia. Jotta yritykset eivät kaadu alati lisääntyvän sääntelytaakan alla, tulee tehdä huolelliset vaikutusarviot jo annetuista säädöksistä ja antaa yrityksille rauha implementoida jo annettu lainsäädäntö omaan toimintaansa. Tulevan sääntelyn osalta on ensiarvoisen tärkeää priorisoida hankkeet, joista on välttämätöntä säännellä unionin tasolla. Unionin tulee pidättäytyä antamasta sellaista uutta sääntelyä, joka ei ole välttämätöntä.

4.2. Lakien sovelluttava kaikenkokoisiin yrityksiin

Unionin lainsäädäntö tulee jo lähtökohtaisesti luoda siten, että se soveltuu kaikenkokoisille yrityksille, myös yksityisyrityksille. Mikro- ja pk-yrityspoikkeusta tulee käyttää, mikäli vaikutusarvioinnin tuloksena sääntelyn ei todeta soveltuvan pienemmille yrityksille. Siltikään pienten yritysten sulkemisen lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle ei tule olla automaatio, vaan lähtökohtaisesti EU-lait tulee kirjoittaa niin, että ne olisivat helposti sovellettavissa myös pienimmissä yrityksissä.

Vaikutusarviointia tehtäessä on tunnistettava, että veloitteet voivat poikkeuksista huolimatta valua pienelle yritykselle sopimusveloitteiden muodossa. Esimerkkinä tällaisista mikro- ja pk-yrityspoikkeuksen sisältävistä sääntelyehdotuksista, joissa veloitteet ja hallinnollinen taakka väistämättä kohdistuvat myös mikro- ja pk-yrityksiin, ovat direktiiviehdotus vihreistä väittämistä sekä yritys vastuudirektiiviehdotus. Sääntelyllä suurille yrityksille asetetut huolellisuus- ja raportointivelvoitteet valuvat sopimusten myötä myös näiden yritysten toimitus- ja arvoketjuissa toimiville pienemmille yrityksille. Mikäli pienet yritykset eivät todellisuudessa pysty vastaamaan suurten yritysten edellyttämiin raportointivelvoitteisiin, putoavat pienet yritykset suuryritysten arvoketjuista.

Osa ehdotetusta yritys vastuusääntelystä ei myöskään sisällä mikro- ja pk-yrityspoikkeuksia, kuten esimerkiksi yritys vastuudirektiiviehdotus.

tusta täydentävä asetusehdotus pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden kiellosta EU:n alueella. Sääntelyssä on tärkeää huomioida mikro- ja pk-yritysten todelliset resurssit vastata sääntelyssä asetettuihin velvoitteisiin ja yritysten todelliset vaikutusmahdollisuudet suhteessa säädösten tavoitteisiin. Eurooppalaisia mikro- ja pk-yrityksiä ei saa asettaa vastuuseen maailman ongelmista, joiden syntyyn tai hoitamiseen niillä ei ole vaikutusmahdollisuuksia.

Mikro- ja pk-yrityksillä on suurempia yrityksiä huomattavasti pienemmät resurssit noudattaa unionista tulevaa sääntelyä ja saattaa toimintansa lainsäädännön edellyttämälle tasolle. Tämän vuoksi mikro- ja pk-yrityksiä tulee tukea unionin lainsäädännön noudattamisessa sekä taloudellisesti että ohjein ja koulutuksin. Tämä tuki tulee kirjata jäsenmaita velvoittavana suoraan unionin säädöksiin. Näiden tukien tulee myös olla yritysten yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi yhdenmukaista kaikissa unionin jäsenvaltioissa.

4.3. Lainsäädäntöä ei pidä muuttaa jatkuvasti

Unionin lainsäädännön korkea laatu tulee varmistaa myös siten, että kirjoitetun säännöksen kieli on täsmällistä, säännökset vastaavat lainsäätäjän todellista tarkoitusta ja käytetyt termit ovat yksiselitteisiä. Yritysten oikeusvarmuuden ja eri jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi lainsäädäntö ei saa jättää liikaa tulkinnanvaraa eri jäsenvaltioille ja niiden viranomaisille, sillä se johtaa hajanaiseen soveltamiskäytäntöön ja yritysten eriarvoiseen kohteluun eri puolilla unionia. Yritysten ja liike-elämän epävarmuuden välttämiseksi yrityksiin kohdistuvaa lainsäädäntöä ei tulisi myöskään muuttaa liian usein.

4.4. Lainsäädännön yritysvaikutukset tulee selvittää

Globaalit haasteet ympäristön kestävyyydessä, kansainvälisessä kauppapolitiikassa sekä teknologian nopeassa kehityksessä muuttavat pk-yritysten toimintaympäristöä. EU-sääntelyn tulee tukea kasvua, kestävästä kehityksestä sekä teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönottoa.

Sääntely voi edistää mutta myös hidastaa uuden teknologian käyttöönottoa ja hyödyntämistä.

Sääntelyä tehtäessä on huomioitava vaikutukset innovaatiotoiminnan kaikkiin vaiheisiin, tutkimuksesta markkinoille siirtämiseen. Lainsäätäjän tehtävä on mahdollistaa erilaisten teknologioiden ja liiketoimintamallien reilu ja kestäviä lopputuloksia synnyttävä kilpailu, ei asettaa tiettyjä menetelmiä ja malleja toisia edullisempaan asemaan.

On laadittava työkalut, joilla arvioidaan sääntelyehdotusten vaikutuksia paitsi yritysten unionin sisäiseen kilpailukykyyn myös globaaliin kilpailukykyyn. Kilpailukykytesti tulee ottaa pk-yritystestien ohella osaksi EU-lainsäädännön vaikutusarviointia.

Pk-yrityksiin kohdistuvat sääntelyvaikutukset tulee arvioida huolellisesti pk-yritystestien avulla. Myös Euroopan parlamentin on jatkossa tehtävä vaikutusarvioiteja, kun se esittää merkittäviä muutoksia komission ehdotuksiin. Lisäksi EU-lainsäädäntöprosessin loppumetreillä trilogineuvottelujen lopputuloksesta tehtävän vaikutusarvioinnin avulla voitaisiin varmistaa, että viimeistellyn lainsäädäntöehdotuksen vaikutukset eivät poikkea merkittävästi komission vaikutusarvioista ja lainsäädännön tavoitelluista vaikutuksista.

4.5. Yritykset tarvitsevat hengitystilaa

Parempi lainsäädäntö saavutetaan kattavalla ja läpinäkyvällä vuoropuhelulla eurooppalaisten päättäjien ja pk-yritysjärjestöjen välillä. Tämä tarkoittaa, että Euroopan unionin toimielinten uuden rakenteen on varmistettava, että pk-yritysten todellisuus otetaan huomioon tehtäessä pk-yrityksiin vaikuttavia päätöksiä.

Viime vuosina on tehty runsaasti yrityksiin kohdistuvaa sääntelyä. Parhailaan lainsäädäntöä viedään täytäntöön jäsenmaissa, joissa sääntelyn todelliset vaikutukset nähdään seuraavien vuosien aikana. Seuraavalla poliittisella kaudella yrityksille täytyy antaa hengitystilaa, jotta ne voivat huolellisesti toimeenpanna uudistettua lainsäädäntöä. On hyvä tarkastella seuraavan kauden aikana, ollaanko 2019–24 tehdyillä valinnoilla oikealla polulla kohti tavoiteltuja lopputuloksia. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota siihen, onko valinnoissa otettu huomioon kaikki saatavilla olevat, markkinoiden kehittämät keinot päästövähennysten ja digisiirtymän

saavuttamiseksi. Lisäksi delegoitujen säädösten lisääntyvä käyttö edellyttää komissiolta enemmän avoimuutta ja sidosryhmien vahvempaa osallistamista.

4.6. Sääntelyn järkeistämistyötä jatkettava

Toimintaympäristön muutos vaatii myös sääntelyn toimivuuden ja tuloksellisuuden jatkuvaa tarkastelua. Euroopan komission REFIT-ohjelmalla pyritään varmistamaan, että EU:n lainsäädännöllä tuotetaan tuloksia kansalaisille ja yrityksille tehokkaasti, vaikuttavasti ja mahdollisimman pienin kustannuksin. REFIT-ohjelman tavoitteena on varmistaa, että EU-lainsäädäntö vastaa toimintapoliittisia tavoitteita, on yksinkertaista eikä aiheuta tarpeetonta byrokratiaa.

EU:n Fit4Future-asiantuntijaryhmä auttaa komissiota yksinkertaistamaan EU:n lainsäädäntöä ja vähentämään sääntelyn aiheuttamia ylimääräisiä kustannuksia osana REFIT-ohjelmaa. Se tuo arvokkaan lisän sidosryhmien osallistamiselle EU:n sääntelyn järkeistämistyöhön ja siksi sen toimintaa tulee jatkaa.

- Lähtökohtana EU-lainsäädäntöä laadittaessa tulee aina olla huolellinen vaikutusarviointi niin, että sääntelyllä vastataan yrittäjien ja kansalaisten todellisiin tarpeisiin. Erityisesti pk-yrityksiin kohdistuvat sääntelyvaikutukset tulee arvioida huolellisesti pk-yrittäjästestien avulla.

- EU:n toissijaisuusperiaatteen mukaisesti päätökset tulee tehdä unionin tasolla vain silloin, jos se on tehokkaampaa kuin asian hoitaminen jäsenvaltion tasolla. EU:n tulee toissijaisuusperiaatteen mukaisesti entisistä vahvemmin keskittyä painopisteisiin, joilla se pystyy tuottamaan eniten lisäarvoa kansalaisille ja yrityksille - olemaan iso isoissa ja pieni pienissä asioissa.

- EU-sääntelyn tulee tukea kasvua, kestävästä kehityksestä sekä teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönottoa.

- Käytetään tarvittaessa mikro- ja pk-yrityspoikkeuksia, mutta lähikäyttökohtaisesti tehdään sääntelyä, joka on noudatettavissa myös pienyrityksissä. Tunnistetaan, että velvoitteet voivat kohdistua pieniin yrityksiin myös sopimusketjujen kautta. Tuetaan pk-yrityksiä selviämään lainsäädännön velvoitteista.

- Myös Euroopan parlamentin tulee tehdä vaikutusarviointeja muutosesityksistään, joilla muutetaan olennaisesti komission alkuperäistä esitystä. Lisäksi lainsäädäntöprosessin loppuvaiheissa trilogineuvotteluissa voi olla tarpeen tehdä tiivis vaikutusarvio siitä, tuleeko neuvoteltu lopputulos saavuttamaan komission sille asettamat tavoitteet.

- REFIT-ohjelmaa on syytä kehittää ja tehostaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Fit4Future-foorumien toiminta osana REFIT-ohjelmaa tuo arvokkaan lisän sidosryhmien osallistamiselle EU:n sääntelyn järkeistämistyöhön. Sen toimintaa tulee jatkaa.

- Kilpailukykytesti tulee ottaa pk-yritystestien ohella osaksi EU-lainsäädännön vaikutusarviointia.

5. Strategiseksi tavoitteeksi otettava työllistämisen helpottaminen

Työelämää koskevan EU-sääntelyn strategiseksi tavoitteeksi on otettava työllistämisen helpottaminen. Sääntelyyn tarvitaan uusi tasapaino työntekijän suojelun periaatteen ja työmarkkinoiden toimivuuden välille. On varmistettava, ettei EU:n tasolta luoda jäykkyyksiä työmarkkinoille, vaan edistetään yrityskoh-taisuutta työehtojen määrittelyssä.

Erittäin tärkeää on osaava työvoima. Monella toimialalla työvoimapula on todellinen yri-tysten kasvun ja liiketoiminnan kehittämisen este. Euroopan väestön ikärakenne edellyttää työperäistä maahanmuuttoa myös Euroopan ulkopuolelta. Yritysten globaali kilpailukyky on kuitenkin turvattava, eikä työmarkkinoita pidä ylisäännellä.

5.1. Kevyempää työ- ja sosiaalisäädäntöä pienyrityksille

Työ- ja sosiaalilainsäädännössä on tärkeää kunnioittaa EU:n toissijaisuus- ja suhteelli-suusperiaatetta ja pohtia, onko EU:n tasolla välttämätöntä luoda yhteneväisiä ja tiukkoja säännöksiä laajasti työelämän eri osa-alueille. Työmarkkinoita koskevaa ylisääntelyä tulee välttää ja paremman sääntelyn periaatteet on huomioitava EU:n työ- ja sosiaalilainsäädän-nössä. EU-sääntelyn tulisi olla yleisluonteista ja siinä pitäisi asettaa jäsenvaltioille yleisiä tavoitteita ja suuntaviivoja yksityiskohtaisen sääntöjen luomisen sijaan.

Viime vuosina EU:n työoikeudelliset direktiivit ovat sisältäneet poikkeuksetta hyvin yksityis-kohtaisia oikeuksia ja velvollisuuksia, joiden yhteensovittaminen jäsenvaltioiden järjes-telmiin ei ole ollut yksinkertaista. Erityisesti EU:n työ- ja sosiaalisääntelyä luotaessa on huomioitava, että jäsenvaltioiden järjestelmät eroavat radikaalisti toisistaan perusteiltaan ja ratkaisuiltaan. Näitä eroja on kunnioitet-tava ja joustovara työehdoista sopimisessa on tarpeen, jotta kansalliset erityispiirteet ja erikokoisten yritysten tarpeet voidaan huomioida.

Keskimäärin eurooppalaisissa yrityksissä on viisi työntekijää. EU:n työ- ja sosiaalilainsäädännön valmistelussa tulee kuulla EU-tason työmarkkinaosapuolia ja kuulemisessa pitää huolehtia siitä, että edustettuna on riittävästi eri sidosryhmiä, myös pk-yrityksiä.

5.2. Työvoiman liikkuvuutta ja maahanmuuttajayrittäjyyttä edistettävä

Työvoiman vapaan liikkuvuuden periaatteen mu-kaisesti työntekijät voivat siirtyä sinne, missä on pulaa työvoimasta sekä osaamisesta. Työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi EU:ssa olisi tärkeää varmistaa, että työntekijät ja yrittäjät ovat riittä-vän sosiaaliturvan piirissä myös rajat ylittävissä tilanteissa.

Yrittäjyys on monelle maahanmuuttajalle oiva väylä työelämään ja integroitumiseen. Maahanmuuttajataustaiset yrittäjät tarvitsevat usein erityistä tukea yrittäjyyden eri vaiheisiin vieraas-sa ympäristössä ja vieraalla kielellä. On tärkeää kehittää yrittäjille suunnattuja palveluja niin, että myös maahanmuuttajayrittäjät hyötyvät niistä ja heidän erityiset tarpeensa otetaan huomioon. Maahanmuuttajayrittäjyyttä on tärkeä kehittää ja tukea myös EU:n tasolta.

5.3. Eurooppalaisesta ohjausjaksosta työkalu uudistusten toteuttamiseen

Eurooppalainen ohjausjakso on työkalu, jolla kehitetään jäsenmaiden talouksien toimivuutta EU:ssa asetettujen politiikkatavoitteiden mukai-sesti. Ohjausjakso on osoittautunut toimivaksi välineeksi osoittaa jäsenvaltioiden kehitystar-peita sosiaalisessa ulottuvuudessa ja tarjota niihin ratkaisuja. Siitä tulisi luoda aito työkalu jäsenvaltioille vaihtaa hyviä käytäntöjä ja to-teuttaa rakenteellisia uudistuksia. Ohjausjakso mahdollistaa sosiaalisen ulottuvuuden osalta myös jäsenvaltioiden kansallisten erityispiirtei-den huomioimisen.

- Pk-yritysten on oltava edustettuina työ- ja sosiaalilainsäädännön valmistelussa. On tärkeää, että kaikissa työ- ja sosiaalilainsäädäntöä koskevissa aloitteissa kuullaan laajasti EU:n työmarkkinaosapuolia.

- EU:n työ- ja sosiaalilainsäädäntöön on rohkeammin otettava pieniä yrityksiä koskevia erityissäännöksiä ja/tai kevyempää sääntelyä.

- EU:n työ- ja sosiaalilainsäädännössä on pyrittävä yleisluonteisempaan ja tavoiteluonteiseen sääntelyyn yksityiskohtaisten sääntöjen sijaan. Jäsenvaltioille on jätettävä liikkumavaraa työmarkkinauudistuksiin.

- EU:n työ- ja sosiaalilainsäädännön on oltava joustavaa, jotta työnantajien ja työntekijöiden tarpeet voidaan huomioida jäsenvaltioihin soveltuvalla tavalla. Suhteellisuusperiaatetta ja toissijaisuusperiaatetta on kunnioitettava.

- Kaiken EU:n työ- ja sosiaalilainsäädännön on tähdättävä kasvun ja uuden työn luomiseen. Sääntelyn on perustuttava uskottavaan arvioon sääntelyn vaikutuksista. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitava työnantajina toimivien pk-yritysten asema.

- Eurooppalaista ohjausjaksoa on kehitettävä, jotta se kannustaa jäsenvaltioita tekemään sosiaalisen ulottuvuuden uudistuksia kansallisiin järjestelmiin. Ohjausjakso ja maakohtaiset suositukset antavat mahdollisuuden ottaa kansallisten järjestelmien erityispiirteet huomioon.

- Työntekijöiden ja yrittäjien liikkuvuutta on sujuvoitettava eikä työn eri muotoja pidä asettaa sosiaaliturvassa perusteetta erilaiseen asemaan rajat ylittävissä tilanteissa.

- Maahanmuuttajissa on paljon yrittäjäpotentiaalia ja yrittäjäys edistää kotoutumista, joten maahanmuuttajayrittäjyyttä edistäviä palveluja tulee kehittää.

6. Onnistunut kuluttajasääntely ja standardisointi vahvistavat luottamusta

EU:n kuluttajapolitiikka ja -sääntely on tärkeä elementti sisämarkkinoiden toimivuuden turvaamisessa. Kuluttajamenot muodostavat yli puolet EU:n taloudesta. Onnistunut kuluttajasääntely vahvistaa kuluttajien luottamusta sisämarkkinoihin ja sen toimijoihin sekä edistää lisääntyneen kulutuksen kautta talouskasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä. Unionin kuluttajasääntely muodostaa varsin monimutkaisen kokonaisuuden oikeuksia ja velvollisuuksia. Niiden pyrki- myksenä on taata kuluttajille turvalliset tuot- teet, tarjota markkinoilla olevista hyödykkeistä riittävä tieto kuluttajan valinnan tueksi, turvata kuluttajan oikeudet riitatilanteissa sekä tarjota välineitä tehokkaaseen ja oikeudenmukaiseen riidanratkaisuun.

Kuluttajasääntelyn tavoitteeksi nähdään liian usein pelkästään kuluttajan oikeuksien suojelu. Kuluttajaoikeuden pääasiallinen sääntelykohde eli kuluttajakaupassa toimiva elinkeinonharjoit- taja jää liian vähäiselle huomiolle. Onnistuneen ja tasapainoisen sääntelyn tulisi yhtäläisesti turva- ta myös elinkeinonharjoittajalle ennakoitavissa oleva, tasapainoinen liiketoimintaympäristö. Sen luominen edistää tervettä elinkeinotoimintaa ja luo monipuolista markkinatarjontaa.

Yrityskoon rakennemuutos tulee tunnistaa ja ottaa huomioon EU-sääntelyä kehitettäessä. Toimivat sisämarkkinat tarvitsevat tasapainoista sääntelyä, joka ottaa huomioon kaikkein pie- nempien yritysten aseman ja mahdollisuudet toimia markkinoilla. Kilpaillut markkinat puoles- taan edesauttavat sitä, ettei epärehellisyteen ja huonoihin kuluttajalle epäedullisiin kauppata- poihiin ole varaa, jos elinkeinonharjoittaja haluaa pysyä markkinoilla.

6.1. Mikro- ja pienyritykset voidaan rinnastaa kuluttajiin

Nykyään suurin osa yrityksistä on mikro- ja pien- yrityksiä, jotka voidaan tiedoiltaan ja taidoiltaan rinnastaa kuluttajiin. Sopimuskumppaneiden suhde on lähtökohtaisesti tasapainoisempi. Kun kuluttajan ja yrittäjän lakisääteiset oikeudet ja velvollisuudet ovat hyvin epätasapainoisia, tulevat pienyritysten kantokyvyn rajat nopeasti vastaan. Pienyritysten kyky kantaa kuluttaja- lainsäädännön veloitteet ovat suuria yrityksiä heikommät. Riskinä on, että kuluttajan asema heikentyy, kun vaihtoehtoja tarjoavia yrityksiä poistuu markkinoilta.

6.2. Samat säännöt myyntikanavasta riippumatta

Kaupankäynnin monimuotoistumisen vuoksi tarvitaan myös laajempaa arviota siitä, miksi myymälä-, etä- ja kotimyyntiin on eri säännöt. Perinteinen jaottelu liiketilassa tapahtuvan myynnin ja koti- ja etämyynnin välillä on keino- koinen, epätarkoituksenmukainen ja vanhentunut. Yrityksiin kohdistuu erilaisia tiedonanto- ja muita velvoitteita sekä riskejä riippuen siitä, missä ja millaisessa toimintaympäristössä kulut- taja kaupaa käytännössä tehdään. Merkitystä ei pitäisi enää antaa sille, missä kaupaa fyysisesti tehdään vaan sille, että yrityksen tiedonantovel- lollisuus tulee kohtuullisessa määrin täytettyä ja kuluttaja tekee siten tietoisena ostopäätöksensä asianmukaisiin tietoihin perustuen.

Kuluttajan mahdollisuus saada tarpeellinen informaatio ja tutustua tuotteeseen toteutuu usein etä- ja kotimyyntissä liiketilassa tapahtu- nutta myyntiä huomattavasti paremmin, minkä vuoksi kuluttajan huomattavan kattava peruus- oikeus ei ole perusteltua.

Sääntelyn tulisi olla yrityksille aiheutuvan hallin- nollisen taakan yksinkertaistamiseksi ja vähen- tämiseksi mahdollisimman pitkälle paikka- ja teknologianeutraalia ja sen soveltuvuus myös tulevaisuuden innovaatioihin tulisi pyrkiä varmista-amaan. Käytännössä paikka- ja teknologianeut- raalius tarkoittaa, että samat säännöt koskevat kaikkia myynti- tai ostokanavasta riippumatta. Tämä on tärkeää muun muassa siksi, että pk-yri- tykset pääsisivät hyödyntämään verkkokaupan tarjoamaa valtavaa kansainvälistymis- ja kasvu- potentiaalia.

6.3. Informaatiohäky rasittaa yrittäjiä ja kuluttajia

Kuluttajansuojalainsäädännössä liian pitkälle menevä tiedonantovelvollisuus uhkaa kuluttajia informaatiohäkyllä, minkä seurauksena kulutta- jat jättävät heille annetut ehdot lukematta eikä ostopäätös perustu asianmukaisiin tietoihin. Ku- luttajille ennen kaupan tekoa annettavan tiedon määrää ei siis tule entisestään lisätä.

Kuluttajakaupassa sekä kuluttajan että yrittäjän tulee toimia markkinoilla vastuullisesti. Kulutta- jansuojalainsäädäntöä tulee siten tarkastella uu- delleen myös siltä osin, miten vihreän siirtymän ja kestävä kehityksen veloitteet kohdistuvat

valmistajiin, myyjiin ja kuluttajiin. Kuluttajat ovat nyt jääneet velvoitteiden ulkopuolelle. Unionin vihreän siirtymän tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuluttajien osallistamista ja velvoitteiden asettamista myös kuluttajille. Esimerkiksi kuluttajansuojan mukaista palauttamisoikeutta koti- ja etämyynnissä tulisi tarkastella kriittisesti kestävän kehityksen näkökulmasta ja mahdollistaa yrityksille lainmukainen oikeus kieltäytyä myymästä tuotteita sellaiselle ”sarjapalauttelijalle”, joka selkeästi väärinkäyttää palautusoikeutta sen tarkoituksen vastaisesti.

6.4. Standardit vahvistavat yritysten kilpailukykyä

Standardit ovat tuotteiden, palvelujen ja prosessien teknisiä eritelmiä. Vaikka standardit ovat lähtökohtaisesti suosituksia ja niiden noudattaminen ja käyttö on yrityksille vapaaehtoista, voi yritys niiden käytöllä osoittaa, että sen tuote tai palvelu täyttää tietyt laatu-, turvallisuus- ja luotettavuuskriteerit. Kuluttajan ja yrityksen yhteistyökumppanien luottamus lisääntyy, kun yrityksen tuotteen tai palvelun laatu ja turvallisuus ovat standardinmukaisia.

Myös yrityksen pääsy muiden maiden markkinoille helpottuu, kun sen tuotteet tai palvelut ovat standardinmukaisia. Tällöin tuote ja palvelu on yhteensopiva ja vertailukelpoinen myös ulkomaiselle asiakkaalle. Standardeilla voidaan parantaa tuotteiden ja palvelujen yhteensopivuutta. Yhdenmukaistetut eli harmonisoidut standardit ovat eurooppalaisia standardeja, joita käyttämällä yritys voi osoittaa, että sen tuotteet tai palvelut täyttävät EU-lainsäädännön vaatimukset. Monilla aloilla käytännön liike-elämässä standardien noudattamisesta on todellisuudessa muodostunut edellytys liikesuhteelle.

Yritysten ja EU:n maailmanlaajuisen kilpailukykyyn varmistamiseksi tulee unionin edistää johdonmukaisesti EU:n standardointia koskevaa strategiaa vuodelta 2022 ja varmistaa unionin johtava asema maailmassa laadukkaiden standardien laatimisessa.

6.5. Standardien tarpeellisuutta harkittava tarkoin

Digitaalinen ja vihreä siirtymä yhdistettynä uusiin sääntelyvaatimukseen luo uusien standardiloitteiden vyöryn. Samaan aikaan standar-

dointiorganisaatioiden normaali työ jatkuu esimerkiksi henkilö- ja suojavaarusteiden, rakentamisen ja koneiden osalta. Standardien kohtuuttoman lisääntymisen välttämiseksi tulee laatia hyvä yleiskatsaus jo olemassa olevista standardeista mahdollisten puutteiden tunnistamiseksi ja korjaamiseksi. Pitää harkita tarkoin, milloin standardit ovat ylipäättään tarpeellisia.

Mikro- ja pk-yritykset kohtaavat vahvoja ja erityyppisiä haasteita suhteessa standardeihin. Pk-yritykset edustavat 99,8 prosenttia kaikista Euroopan yrityksistä, joten on tärkeää varmistaa, että standardit soveltuvat niille. Pk-yritysten näkemykset, huolet ja tarpeet tulee ottaa huomioon kaikilla standardointia koskevilla neuvottelutaseilla.

6.6. Pk-yritykset mukaan luomaan standardeja

Pk-yritysten osallistumista standardointiprosessissa tulee vahvistaa kansallisesti ja EU:ssa. Pk-yritysten asiantuntijoiden mahdollisuus osallistua standardien kehittämiseen tulee varmistaa riittävin resurssein. Pk-yrityksiä ja niitä edustavia organisaatioita tulee tukea taloudellisesti osallistamisen mahdollistamiseksi.

Yhdenmukaistetut eli harmonisoidut standardit, joilla yritys voi osoittaa tuotteensa vaatimuksenmukaisuuden unionin lainsäädännön kanssa, ovat erityisen tärkeitä pk-yrityksille. Sisämarkkinoiden toimivuuden ja yritysten tasapuolisten toimintaedellytysten takaamiseksi sekä teknisten kaupanesteiden poistamiseksi on tärkeää varmistaa, että unionin jäsenvaltiot noudattavat standardeja eivätkä aseta tuotteille kansallisia lisävaatimuksia.

Haasteena on myös se, että pk-yrityksillä ei useinkaan ole tietoa standardeista ja siitä, miten ne hyötyisivät standardeista. Pk-yrityksille soveltuvien standardien tunnistaminen kymmenien tuhansien eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien joukosta ei ole aina helppoa. Pk-yrityksillä on vaikeuksia luovia joka vuosi kehitettävien standardien lisääntyessä. Siksi on tärkeää, että pk-yrityksiä koulutetaan ja tuetaan standardien omaksumisessa ja implementoinnissa pk-yrityksille räätälöidyillä koulutusohjelmilla sekä oppailla.

- Turvataan elinkeinonharjoittajille ennakoitavissa oleva ja tasapainoinen liiketoimintaympäristö ottamalla sääntelyssä huomioon sopimuskumppaneiden tasapainoisempi sopimussuhde kuluttajan ja mikro- ja pienyrittäjän välillä.

- Kaupankäynnin monimuotoistumisen vuoksi perinteinen paikkaan sidottu sääntely tulee arvioida uudelleen. Sääntelyn tulee olla paikka- ja teknologianeutraalia yrityksille aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

- Kuluttajille ennen kaupan tekoa annettavan tiedon määrää ei tule entisestään lisätä.

- Vihreän siirtymän tavoitteiden saavuttamiseksi veloitteita tulee asettaa myös kuluttajille.

- EU:n standardointistrategia tulee edistää unionin johtavan aseman varmistamiseksi maailmanlaajuisten standardien luomisessa.

- Olemassa olevista standardeista tulee laatia hyvä yleiskatsaus niissä olevien puutteiden tunnistamiseksi ja korjaamiseksi. Harkitaan tarkasti, mihin uusia standardeja tarvitaan.

- Pk-yritysten intressien huomioidumiseksi vahvistetaan ja varmistetaan riittävin resurssein pk-yritysten osallistuminen standardointiprosessin kaikilla neuvottelutasoilla.

- Varmistetaan standardien noudattaminen jäsenvaltioissa kansallisia lisävaatimuksia asettamatta.

- Tuetaan pk-yrityksiä niille soveltuvien standardien tunnistamisessa, omaksumisessa ja implementoinnissa räätälöidyin koulutusohjelmin ja oppain.

7. Pienyrittäjiä suojeltava väärinkäytöksiltä sopimuksissa

Pääsääntönä on, että yritykset voivat sopia keskenään sopimussuhteessaan noudatettavista pelisäännöistä. Sopimusvapauden periaate on tärkeä. On kuitenkin tosiasia, että yli puolet Euroopan yrityksistä on yksinyrittäjiä ja määrä kasvaa. Valtasuhteet eri yritysten välillä vaihtelevat tasapuolisesta hyvinkin epätasapainoiseen.

Pieni yritys saattaa joutua riippuvaiseksi sopimuskuumppanistaan, joka voi olla tavarantoimittaja, asiakas tai toiminnan kannalta olennaisen resurssin tarjoaja – yleensä suuri toimija. Jos sopimuskuumppanin tarjoamille palveluille ei ole vaihtoehtoa (esimerkiksi posti- tai laajakaistapalvelut), riski kasvaa. Ison toimijan strategiana voi olla pitää hinnat korkeina ja ehdot kireinä niillä liiketoiminta-alueilla, joilla kilpailua ei ole, ja näillä tuotoilla rahoittaa toimintaa kilpailuilla markkinoilla. On tärkeää, että unionissa luodaan lainsäädäntöä, joka kieltää yritysten väliset kohtuuttomat sopimusehdot.

Komissio antoi 2018 ehdotuksen asetukseksi oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalveluiden yrityskäyttäjää varten. Asetuksella säännellään alustojen ja alustoilla toimivien yritysten välisiä sopimussuhteita. Asetus jäi pienyrittäjien näkökulmasta puutteelliseksi: verkkoalustalla olisi oikeus edellyttää kumppaneiltaan ankaria sopimusehtoja tai muuttaa hyvin vapaasti sopimusehtoja yksipuolisesti, jos oikeus vain on kirjattu vakioehtoihin ja muutoksesta ilmoitetaan riittävän ajoissa. Asetuksella tulisikin kieltää selvästi kohtuuttomat sopimusehdot.

7.1. Kollektiivisopiminen ei ole ratkaisu yksinyrittäjien ongelmiin

Yksinyrittäjien määrän kasvu ja alustojen käytön lisääntyminen on johtanut siihen, että yksinyrittäjille on esitetty kollektiivista neuvottelu-oikeutta eli oikeutta sopia työntekonsa ehdoista yhdessä muiden yksinyrittäjien kanssa. Komissio julkaisi tähän liittyen kilpailuoikeudelliset suuntaviivat syksyllä 2022. Niiden mukaan EU:n kilpailuoikeus ei estä tiettyjä itsenäisiä ammatinharjoittajia tekemästä työolojaan kohentavia kollektiivisia sopimuksia.

Yksinyrittäjien tilanne on kuitenkin oikeudellisesti epäselvä, sillä EU:n kilpailusääntöjä ei ole muutettu. Kollektiivisopiminen ei ole oikea ratkaisu yksinyrittäjien kokemuksiin ongelmiin. Se rajoittaa

yrittäjän mahdollisuuksia myydä palveluitaan parhaaseen mahdolliseen hintaan ja rajoittaa myös laadulla kilpailua. Kilpailun rajoittaminen kollektiivisopimuksin haittaa erityisesti yrittäjiä, jotka pystyvät erottumaan laadukkailla tuotteilla tai palveluilla. Kollektiivisopiminen rajoittaa myös yritysten kasvua ja kehittymistä.

7.2. Pienyrittäjien asemaa voidaan parantaa sopimusehdoista säättämällä

Ylipäänsä yritysten välisiin suhteisiin ei pidä tuoda työoikeuteen liittyviä elementtejä. Työsuhde on syystäkin erilainen oikeussuhde kuin yrittäjien tai yritysten välinen suhde. Yrittäjällä on vapaus päättää sopimuskuumppanistaan ja sopimuksen ehdoista. Kollektiivisopiminen rajoittaisi näitä vapauksia. Alisteisessa asemassa olevien yrittäjien asemaa on mahdollista parantaa suoralla sopimusehtojen sääntelyllä ja alustojen osalta kehittämällä EU-asetusta oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämiseksi verkossa toimivien välityspalveluiden yrityskäyttäjää varten (ns. P2B-asetus).

Yritysten välisiä sopimussuhteita säännellään EU:ssa myös maksuehtodirektiivillä, jonka mukaan yritykset eivät saa käyttää yli 60 päivän maksuaikaa, ellei siitä ole nimenomaisesti sovittu. Sääntelyllä halutaan ensisijaisesti suojata sopimussuhteen pienempää osapuolta. Suomessa sääntely on direktiiviä tiukempaa: yli 30 päivän maksuaikaa saa käyttää vain, jos molemmat osapuolet siihen sitoutuvat.

Ongelmaksi on muodostunut, että nimenomaisen sopimisen edellytystä ei aina noudateta. Käytännössä suurempi yritys on voinut ilmoittaa, että se jatkossa maksaa laskunsa pienemmälle yritykselle aikaisempaa pidempää maksuaikaa noudattaen. Tämä on mahdollista, sillä pienyrittäjän mahdollisuudet riitauttaa tilanne on käytännössä vaikeaa. Sen vuoksi Suomessa on pohdittu, että tehokas ratkaisu voisi olla asettaa viranomaisen valvomaan lain noudattamista.

- Tunnistetaan, että yritysten välisiä sopimussuhteita on tietyissä tilanteissa tarpeellista säännellä EU:ssa.

- Uudistetaan alusta-asetusta siten, että yritysten välisissä sopimussuhteissa kielletään kohtuuttomat sopimusehdot.

- Yksinyrittäjien kollektiivisopiminen rajoittaisi kilpailua ja yritysten kasvua sekä jäykistäisi markkinoiden toimintaa.

- Uudistetaan maksuehtodirektiivi ja velvoitetaan jäsenvaltiot asettamaan viranomaisen valvomaan sääntelyn noudattamista.

8. Osaamista vahvistettava yrityksissä

8.1. Vastauksia osaajapulaan löytyy muualtakin kuin oppilaitoksista

Pula osaavasta työvoimasta hidastaa pk-yritysten kasvua ympäri Eurooppaa. Vaikka koulutusasiat kuuluvat perustellusti jäsenmaiden toimivaltaan, EU voi vahvistaa eurooppalaista osaamispääomaa koordinoimalla jäsenmaiden koulutusyhteistyötä sekä edistämällä opiskelijoiden ja kokeneempien osaajien liikkuvuutta. Erytystä huomiota on kiinnitettävä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteisiin ja käytäntöihin sekä näin vahvistettava työvoiman liikkuvuutta sekä EU:n sisällä että kolmansista maista.

Vastatakseen pahenevaan osaajapulaan EU:n on jäsenmaiden tapaan siirryttävä perinteisestä koulutuspolitiikasta kohti tietoyhteiskunnan tarpeisiin vastaavaa osaamispolitiikkaa. Osaamispolitiikan on huomioitava perinteisten koulutusinstituutioiden lisäksi laajemmat osaamista luovat ekosysteemit, jotka käsittävät myös yritykset ja muut arkiset oppimisen ympäristöt. Lisäksi sen on keskityttävä nykyistä enemmän elinikäiseen oppimiseen. Työssä tapahtuvan oppimisen mahdollisuuksia on vahvistettava. Kehitystä on vauhditettava niimeämällä EU:n osaamispolitiikkaa johtamaan osaamiskomissaari.

8.2. Myös yrittäjän osaamista on tuettava

Yrittäjän oma osaaminen on voimavara, joka ohjaa yritystä kasvuun ja menestykseen. Yrittäjien taitojen parantaminen halki yrittäjätaipaleen vahvistaa yritysten kilpailukykyä ja asiakastyytyväisyyttä. Yrittäjien osaamista voidaan täydentää yrittäjyyskoulutuksen, mentoroinnin ja saavutettavien oppimistyökalujen kuten verkkokoulutusten avulla. Yrittäjien osaamiseen on panostettava, jotta vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä tulee totta myös pienemmissä yrityksissä.

On vahvistettava myös omistajanvaihdososaamista, koska yrittäjiä eläköityy lähivuosina paljon. Yrityksen omistajanvaihdoksiin ja yrityskauppoihin liittyviä taitoja tulee edistää startup-taitojen rinnalla sekä nuoremmalla ostavalla että vanhemmalla luopuvalla sukupolvella, jotta yrittäjän elämäntyölle saadaan oikea hinta. Euroopan komission tulee päivittää myös suosituksensa omistajanvaihdoksista.

8.3. Enemmän innovaatiohankkeita pk-yrityksille

Tieteellinen tutkimus ja sitä yrittäjyyden kautta käytäntöön siirtävä tuotekehitys ja innovaatio toiminta ovat yhdessä osaamisen kanssa Euroopan tärkein kasvun ja hyvinvoinnin lähde.

EU:lla on tärkeä rooli eurooppalaisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön edistäjänä. Yritykset ovat korkeakoulujen ja tutkimusorganisaatioiden ohella keskeinen osa eurooppalaisia tutkimus- ja innovaatioekosysteemejä, mutta pk-yritykset jäävät vielä liian usein kumppanuushakujen ulkopuolelle. Pk-yritykset ovat alueellisen kehityksen keskiössä ja täten toimivaa alueellista innovaatiokehitystä ei tapahdu ilman pk-yrityksiä. EU:n tulee tulevilla kaudella lisätä EU-innovaatiohankkeiden saavutettavuutta pk-yrityksille.

8.4. EU-ohjelmat valjastettava pk-yritysten palvelukseen

Pk-yritysten kannalta keskeisiä ohjelmia, kuten EU:n Horisontti Eurooppa -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmaa sekä digitaalisen teknologian jalkauttamiseen tähtäävää Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa, on siksi määrätietoisesti kehitettävä ja niiden resursseja on valjastettava paremmin pk-yritysten käyttöön. Lisäksi Digitaalinen Eurooppa -ohjelman resurssit tulee jatkojalostaa pk-yrityksien teknologiseen kehitykseen ja digitaalisten työkalujen käyttöönottoon. Menestyksekkäiden digitaalisten innovaatiokeskittymien (European Digital Innovation Hub, EDIH) tulee saada jatkorahoitusta ja laajentua useamman pk-yrityksen verkostoiksi.

- Hyödynnetään Horisontti Euroopan resursseja ja parannetaan startup- ja pk-yritysten pääsyä ohjelman piiriin.

- Kehitetään ja helpotetaan startup- ja pk-yritysten pääsyä EU:n Digital Europe -ohjelman piiriin sekä laajennetaan eurooppalaisten digitaalisten innovaatiohubien verkostoja pk-yrityksillä.

- EU-innovaatioekosysteemien rakentamiseen ja kehittämiseen tulee ottaa laajemmin mukaan alueelliset pk-yritykset.

- Arvioidaan sääntelyä tehtäessä nykyisten ja uusien normien vaikutukset innovaatiotoimintaan.

- Siirrytään koulutuspolitiikasta kohti laajempaa osaamispolitiikkaa ja nimetään tästä vastaamaan osaamiskomissaari.

- Vahvistetaan EU:n osaamispoliittisissa tavoitteissa työssä tapahtuvaa oppimista sekä tuetaan omistajavaihdososaamista.

- Päivitetään komission suositus omistajanvaihdoksista.

- Kehitetään osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä vahvistetaan työvoiman liikkuvuutta EU:n sisällä ja kolmansista maista.

9. EU:n panostettava omiin vahvuuksiin

EU:n kyky luoda kasvua ja hyvinvointia perustuu sisämarkkinoiden lisäksi kansainvälisiin markkinoihin sekä avoimeen ja sääntöpohjaiseen ulkomaankauppaan. Jotta pk-yritykset voivat hyödyntää globaalien markkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia, EU:n on aktiivisesti torjuttava protektionismia ja edistettävä vastavuoroisuuteen perustuvia kahdenvälisiä kauppaa- ja investointisopimuksia. Toisaalta on vältettävä kriittisiä riippuvuuksia poliittisesti riskialttiista maista.

Monet kriisit ovat nostaneet esiin tarpeen vahvistaa EU:n valmiutta toimia itsenäisesti strategisesti tärkeillä aloilla ja puolustaa omia etujaan sekä pyrkimystä irtautua vahingollisista riippuvuus-suhteista. Meidän tulee tarkastella EU:n globaalia roolia ja vaikutusvaltaa, kriisivaurautumista ja resilienssiä sekä kykyä puolustaa itseään.

9.1. Avointa kansainvälistä kauppaa on tuettava

Euroopan tulee panostaa omiin vahvuuksiinsa yhä määrätietoisemmin, kehittää kumppanuuksia ja vähentää haitallisia riippuvuuksia. Kyse ei ole vain reagoinnista ajankohtaiseen tilanteeseen, vaan EU:n toiminnan varautumisesta pitkällä aikavälillä. Tätä työtä tulee tehdä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, kauppaa- ja teollisuuspolitiikassa, sisämarkkinoilla, digitalisaatiossa, tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa sekä maatalous-, energia-, ilmasto- ja terveyspolitiikassa.

EU:n tulee vahvistaa strategista autonomiaa suurvaltakilpailun ja geopolitiittisen vastakkainasettelun myötä muuttunut toimintaympäristö huomioiden. Samalla on olennaista kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän kehittäminen. EU:n on kyettävä toimimaan määrätietoisesti arvojen ja tavoitteidensa edistämiseksi kaikkia sen käytössä olevia välineitä tehokkaasti hyödyntäen. Unionin strategisen autonomian on perustuttava EU:n omien vahvuuksien kehittämiselle, reilulle kilpailulle sekä maailmantalouteen osallistumiselle.

EU:lla on oikeus suojautua epäreilulta kaupalta ja kolmansien maiden toimilta, mutta strateginen autonomia ei saa tarkoittaa peiteltyä protektionismia. EU:n tulee jatkaa kansainvälisen kaupan avoimuuden hyödyntämistä EU:n hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

9.2. EU:n sisäinen ja ulkoinen kilpailukyky tukevat toinen toisiaan

EU:n kauppapolitiikka kytkeytyy vahvemmin EU:n sisämarkkinapolitiikkaan. EU:n ulkoista ja sisäistä kilpailukykyä tulee parantaa toisiaan täydentävillä ja tukevilla politiikoilla ja toimenpiteillä. Sisämarkkinoiden syventäminen erityisesti vihreiden ja digitaalisten tuotteiden ja palveluiden saralla on keino vahvistaa EU:n ulkoista kilpailukykyä ja uskottavuutta globaalina toimijana.

Toimivalla kauppapolitiikalla EU kykenee paitsi vahvistamaan itseään myös luomaan Euroopasta turvallisen toimintaympäristön, joka lisää houkuttelevuutta investoida tänne ja toimia täällä. Tähän kokonaisuuteen linkittyy kiinteästi EU:n strateginen autonomia, jolla kyetään vahvistamaan samaan aikaan Euroopan turvallisuutta ja globaalia kilpailukykyä.

9.3. EU:n huoltovarmuus varmistettava

EU:n kriisinkestävyyden vahvistaminen on tärkeä osa strategista autonomiaa ja unionin kykyä toimia itsenäisesti. EU:n tulee huolehtia kokonaisvaltaisesta huoltovarmuudesta erityisesti kriittisten materiaalien kuten lääkeaineiden ja puolijohteiden osalta. Tavoitteena tulee olla kriittisten infrastruktuurien, tuotannon ja palveluiden toimintakyvyn turvaaminen, jotta väestön, talouselämän ja puolustuksen perustarpeet pystytään täyttämään kaikissa olosuhteissa. Samaan aikaan on myös huolehdittava, että toimenpiteet eivät ole ristiriidassa Euroopan kestävän globaalien kilpailukykyyn rakentamisen kanssa pitkällä aikavälillä.

9.4. EU:n koordinoitava Ukrainan jälleenrakentamista ja valmistauduttava laajentumiseen

Suomen Yrittäjät pitää erittäin tärkeänä, että Suomen ja EU:n vahva tuki Ukrainalle jatkuu koko sodan ajan sekä jälleenrakentamisessa sodan jälkeen. Suomella ja suomalaisilla pk-yrityksillä on valtavasti sellaista osaamista, mistä on hyötyä Ukrainan jälleenrakennuksessa. Pk-yritykset ovat olleet kiinnostuneita auttamaan Ukrainaa ja osallistumaan jälleenrakentamiseen.

Ukrainan jälleenrakentaminen tulee olemaan valtava urakka ja edellyttää massiivisia rahoitus-

toimia EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Nykyisten rahoituselementtien lisäksi tullaan tarvitsemaan merkittävästi lisää tukea.

9.5. EU-laajentumiseen valmistauduttava

Ukrainan EU-jäsenhoidokasstatus on lisännyt kasvavaa mielenkiintoa uutta laajentumiskierrosta kohtaan. EU:n on tulevalle vaalikaudella varmistettava, että EU-rakenteet ja perussopimukset ovat valmiina mahdollista laajentumista varten niin, ettei laajentuminen vaikeuta eurooppalaista päätöksentekoa tai vaaranna eurooppalaisia arvoja.

- EU:n tulee kehittää taloudellisen turvallisuuden strategiaa suurvaltakilpailu, geopoliittinen vastakainasettelu ja muuttunut toimintaympäristö huomioiden.
- EU:n on neuvoteltava kauppasopimuksia ja osallistuttava niihin aktiivisesti. Pk-yrityksiä on neuvoteltava ja tuettava kauppasopimusten tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisessä.
- EU:n on puolustettava vapaa-kauppaa protektionistisia suuntauksia vastaan ja suojeltava samalla tehokkaasti etujaan käyttämällä käytettävissä olevia kauppasopimusten suojakeinoja.
- EU:n tulee kannattaa sääntöihin perustuvaa kansainvälistä kaupparajajärjestystä ja tuettava WTO:n uudistamista, sillä yhdenmukaiset säännöt helpottavat pk-yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille.

- EU:n valtiontuki politiikan perustavanlaatuiselle muutokselle ei ole tarvetta Euroopan kilpailukykyyn parantamiseksi, vaan avoimella ja sääntöihin perustuvalla kaupalla on keskeinen rooli EU:n kilpailukyvyn turvaamisessa.

- Avoimet ja kilpailut sisämarkkinat, jotka toimivat tehokkaasti myös kriisitilanteessa, ovat EU:lle kansainvälinen kilpailuvaltti.

- Strategisen autonomian on perustuttava EU:n omien vahvuuksien kehittämiseksi, reilulle kilpailulle sekä maailmantalouteen osallistumiselle. EU:n eriyttäminen globaaleista tuotantoketjuista ei ole tavoiteltavaa.

- EU:n on varmistettava, että lyhyen tähtäimen toimenpiteet strategisen autonomian vahvistamiseksi eivät ole ristiriidassa Euroopan kestävän globaalien kilpailukyvyn rakentamisen kanssa pitkällä aikavälillä.

- EU:n tulee huolehtia kokonaisvaltaisesta huoltovarmuudesta erityisesti kriittisten materiaalien kuten lääkeaineiden ja puolijohteiden osalta.

- EU:n tulee koordinoita avoimesti Ukrainan jälleenrakentamisen tukemista ja varmistaa kaikkien jäsenvaltioiden ja kaikenkokoisten yritysten yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua hankkeeseen.

- EU:n on tulevalle vaalikaudella varmistettava, että EU-rakenteet ja perussopimukset ovat valmiina EU-laajentumista varten.

10. EU:n kaksois- siirtymä toteutettava yritysten roolia kunnioittaen

Euroopan teollisuusstrategian keskiössä on siirtymä ilmastoneutraaliuteen ja digitaaliseen johtajuuteen. Uuden teollisuusstrategian kolme keskeistä tavoitetta ovat EU:n teollisuuden maailmanlaajuinen kilpailukyky, ilmastoneutraalius 2050 mennessä ja digitaaliseen tulevaisuuteen panostaminen. Lisäksi edistetään Euroopan strategista riippumattomuutta. Keskeisenä osana teollisuuspolitiikkaa on pk-yritysstrategia, jossa käsitellään byrokratian vähentämistä, sisämarkkinoiden esteitä ja rahoituskysymyksiä.

Kestävä teollisuuspolitiikka edellyttää, että EU:ssa on ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, nykyistä nopeampi ja riittävä rahoituksen saanti sekä osaavaa työvoimaa. Euroopan strategista riippumattomuutta edistetään varmistamalla häiriönsietokykyiset toimitusketjut. Samaan aikaan on tärkeää, että EU säilyy avoimena kansainväliselle kaupalle ja investoinneille. Avoimella ja sääntöihin perustavalla kaupalla on keskeinen rooli EU:n kilpailukyvyn turvaamisessa ja vihreän siirtymän tukemisessa.

10.1. Markkinaehtoisuudella tehokkaimmat ratkaisut

Onnistuakseen kestävä teollisuuspolitiikan tulee perustua markkinaehtoiseen ja teknologia-neutraaliin lähestymistapaan, jossa markkinalle annetaan mahdollisuus hakea tehokkaimpia ratkaisuja. Hiilineutraalin teollisuuden toteutumisen vaatima uudistuminen ja tulevaisuuden kilpailukyky edellyttävät investointeja uuteen teknologiaan sekä monipuolisten, sektorirajat ylittävien liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemien kehittämiseen.

Selkeät, laadukkaat ja nopeat hallinnolliset menettelyt ovat olennainen tekijä kestävä teollisuuspolitiikan edistämisessä. Erilaiset kokeilut, pilotoinnit ja sääntelyn testiympäristöt ovat keskeisessä roolissa uusien teknologioiden kehittämisen ja käyttöönoton vauhdittajana. Samaan aikaan julkisilla hankinnoilla ja niiden oikein suuntaamisella on keskeinen merkitys kestävä teollisuuspolitiikan edistämisessä.

Onnistuakseen kestävässä teollisuuspolitiikassa on tärkeää tarkastella kokonaisvaltaisesti teollisuuden tarvitseman puhtaan energian tuottamisessa tarvittavaa teknologiaa, sen kehittämistä ja valmistamista. Ratkaisuja tulee hakea tavoilla,

jotka uudistavat teollisuutta sekä vääristävät vähiten sisämarkkinoiden toimintaa ja kilpailua. Päästöttömien energialähteiden asema osana kokonaisuutta on varmistettava teknologianeutraaliuden periaatteita noudattaen.

10.2. Pk-yrityksille keskeinen rooli ilmastonmuutoksen torjuntaan

EU:n tulee jatkossa ottaa entistäkin vahvempi asema kansainvälisessä ilmasto- ja energiapolitiikassa. Kestävä kasvu ja vihreä siirtymä vaativat riittävästi edullista ja puhdasta energiaa. Päästövähennykset tulee toteuttaa kustannustehokkaasti ja oikeudenmukaisesti. Näin välteään kansantaloudelle ja pienyrityksille kohdistuvia turhia kustannuksia. Päästökauppa on tässä keskeinen työkalu.

10.3. Kiertotalous avaa mahdollisuuksia pk-yrityksille

Pk-yrityksillä on keskeinen rooli ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnassa. Sisämarkkinoiden lisäksi globaali kysyntä hiilineutraaleille teknologioille on valtava. EU voi ilmasto- sekä tutkimus- ja innovaatiopolitiikallaan vauhdittaa yritysten siirtymistä kohti vähähiilistä taloutta ja edistää niiden globaalia edelläkävijyyttä vähäpäästöisissä ratkaisuihin. Myös siirtymä kohti kiertotaloutta on tärkeä osa ilmastonmuutoksen hillintää. Kiertotalous tarjoaa pk-yrityksille mahdollisuuden säästää kustannuksia, kehittää uusia liiketoimintamalleja ja vahvistaa toimintansa kestävyttä.

10.4. Maatalouden tukijärjestelmää tulee uudistaa

EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa tulisi uudistaa muuttaen samalla tukijärjestelmää tulosperusteiseksi. Tukijärjestelmän tulisi palkita tuottavuudesta sekä luonnon ja sen ekosysteemipalvelujen vahvistamisesta ja ylläpitämisestä. Maatalouden toimijoiden tulisi saada riittävä korvaus yhteisen hyvän tuottamisesta ja heikko-tuottoisten peltöjen muuhun käyttöön siirtämisestä.

- Perustetaan kestävä teollisuuspolitiikka markkinaehtoiseen ja teknologianeutraaliin lähestymistapaan.
- Tuetaan sektorirajat ylittävien liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemien kehittymistä.
- Luodaan yrityksille selkeät ja nopeat hallinnolliset menettelyt.
- Päästökaupan tulee olla ilmasto- ja ympäristöpolitiikan ensisijainen ohjauskeino ja sen kattavuutta tulee edelleen parantaa.
- EU:n riippuvuutta fossiilienergiasta on vähennettävä entisestään. Päästöttömien energialähteiden asema osana kokonaisuutta on varmistettava teknologianeutralisuuden periaatteita noudattaen. Tuuli- ja aurinkovoiman lisäksi myös ydinvoiman asema puhtaana ja kestävänergiamuotona on varmistettava.

- EU:n tulee varmistaa, että luontopääoma otetaan huomioon taloudellisessa päätöksenteossa. Luontokadon torjunnasta ja ennallistamisesta pitää saada asianmukainen korvaus. Ekosysteemien heikkenemistä tulisi pyrkiä ehkäisemään ekologisella kompensatiolla ja luontopääoman hinnoittelulla.
- Resurssitehokkuuden sekä jätteen ja materiaalien kierrätyksen edistäminen luo yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja samalla siirrytään kohti kestävämpää taloutta.
- Edistääkseen kiertotalousinvestointeja EU:n tulisi ottaa käyttöön kestävien julkisten hankintojen vähimmäistavoitteita ja aloittaa kestävien hankintojen säännöllinen mittaaminen.
- EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa tulisi uudistaa muuttaen samalla tukijärjestelmää tulosperusteiseksi.

11. Maamme saavutettavuus elinkeinoelämälle tärkeää

Suomelle sivussa manner-Euroopan markkinoista sijaitsevana pitkien etäisyyksien maana liikenne- ja logistiikkakysymykset ovat monia muita Euroopan maita kriittisempi kilpailukykytekijä. Suomen saavutettavuudesta ja kohtuullisista liikenteen ja logistiikan kustannuksista huolehtiminen on erittäin tärkeä kysymys elinkeinoelämälle koko maassa.

11.1. Suomen erityisolosuhteet huomioitava liikenteen ja logistiikan päätöksissä

Yksi Suomen erityispiirteistä on maantieliikenteen erittäin suuri merkitys niin kuljetuksissa kuin henkilöliikenteessä, koska raideliikenne ei palvele liikkumisen tarpeita yhtä hyvin kuin tiheämmän raideverkoston Manner-Euroopassa. Meriliikenteen merkitys ulkomaankaupallemme on valtava, mutta tärkeää se on myös mm. turismin ja Helsinki-Tallinna-kaksoiskaupunkkehityksen kannalta.

Merkittävä osa liikenteeseen ja logistiikkaan vaikuttavasta sääntelystä on peräisin EU-tasolta. Viime vuosina uutta EU-sääntelyä on tullut erityisesti liikenteen päästövähennyksiin liittyen. Monessa asiassa EU-tasoinen sääntely on järkevää: esimerkiksi liikenteen päästökaupassa Suomen Yrittäjät on toivonut eurooppalaisia eikä kansallisia ratkaisuja reilun kilpailun varmistamiseksi EU-maiden välillä. On kuitenkin kriittistä, että EU:n liikennepäätöksenteossa osataan huomioida Suomen monet erityisolosuhteet mm. pitkiin välimatkoihin ja kylmiin sääolosuhteisiin liittyen.

- Lainsäädännön valmistelussa tulee ottaa huomioon jäsenvaltioiden maantieteelliset erityispiirteet ja niiden edellyttämä kohtuulliset joustoelementit lainsäädäntöön.

- Teknologianeutraaliuden tulee olla keskeinen periaate liikennepolitiikassa. Liikenteen sähköistymistä on hyvä edistää, mutta EU:n liikennepolitiikassa tulisi huomioida myös muut käyttövoimat ja päästövähennyskeinot.

- Energiaverodirektiivin uudistustyössä on varmistettava, että bensiinin ja dieselöljyn verokohtelua ei yhtenäistetä. Direktiivin tulee jatkossakin mahdollistaa ammatidieseljärjestelmä.

- On varmistettava, että Suomessa ja Ruotsissa käytettävät pitkät ja painavat, mutta ympäristöystävälliset ajoneuvoyhdistelmät ovat jatkossakin sallittuja myös rajat ylittävässä liikenteessä, eikä kaluston saatavuus heikkene tai investointikustannukset merkittävästi nouse uuden sääntelyn seurauksena.

- Suomen tulee onnistua nykyistä paremmin EU-rahoituksen saamisessa liikenneinfrahankeisiin. Tällä hetkellä EU-rahoitus kohdistuu vahvasti raideinfraan. Yrittäjäkentän näkökulmasta olisi tärkeää, että rahoitusta voisi saada myös elinkeinoelämälle tärkeisiin tiehankeisiin.

- Venäjän hyökkäyssota on heikentänyt Suomen logistista asemaa monella tavalla. Tulevina vuosina on entistä tärkeämpää vahvistaa Suomen logistisia yhteyksiä länteen ja hyödyntää tässä EU-instrumentteja.

12. Hyvinvointia metsistä

Metsät ovat Suomelle tärkeä luonnonvara, elinkeino ja osa kulttuuria. Metsät ovat myös keskeisiä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa sekä osana luonnon monimuotoisuutta. Metsät liittyvät useisiin EU:n politiikan sektoreihin, kuten maatalous-, ympäristö- sekä ilmasto- ja energiapolitiikkaan. Suomella on paljon annettavaa eurooppalaiselle metsäpolitiikalle. Suomen metsätalous perustuu metsien kestäväan hoitoon ja käyttöön, joka ottaa huomioon ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden.

12.1. Metsäasioissa huomioitava kansalliset erityisolosuhteet

Muuttuneessa metsäalan toimintaympäristössä tarvitaan EU-tason toimia, joilla tuetaan yksityisiä metsänomistajia ja alan vihreää siirtymää. Suomen tulee jatkossakin osallistua aktiivisesti, aloitteellisesti ja ennakoivasti EU:n metsiä koskevaan päätöksentekoon. Suomen tavoitteena on, että metsäalaa vaikuttava valmistelu ja päätöksenteko EU:ssa olisi koordinoitua ja siinä otettaisiin huomioon metsien kansalliset erityispiirteet.

Metsät ovat tärkeä osa vihreää siirtymää ja bio- ja kiertotaloutta. Metsien monipuolinen käyttö metsäisissä jäsenmaissa mahdollistaa uusien innovaatioiden, tuotteiden ja palveluiden kehittämisen sekä työllisyyden ja hyvinvoinnin kasvun. Tästä hyöttyy koko Eurooppa.

12.2. Metsien kestävä hyödyntäminen ei ole ristiriidassa suojelun kanssa

Jäsenmaat tarvitsevat riittävästi metsien hoitoon ja käyttöön liittyvää liikkumavaraa. EU:n rooli on tukea jäsenmaita yhteisten ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteiden saavuttamisessa sekä metsien kestäväan hoidon edistämisessä.

Metsien kestävä hoito ja käyttö edellyttää tasapainoista otetta, jossa huomioidaan ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys. Metsien hyödyntämisen ei tarvitse olla ristiriidassa suojelun kanssa, vaan niitä on tarkasteltava toisiaan täydentävinä metsäpolitiikan osina.

- Metsäsektorin jalostusarvon nostoon tähtääviä toimia tulee edistää.
- EU:n metsästrategiaa kehitetään huomioiden samalla jäsenmaiden metsäsektorien kansalliset erityispiirteet.
- Keinoja luontopääoman hinnoitteluun tulisi selvittää.
- Metsistään huolta pitäneille maille ja metsänomistajille tulee maksaa oikeudenmukaisia korvauksia metsien tarjoamista julkishyödykkeistä, kuten hiilensidonnasta, luonnon monimuotoisuudesta ja virkistyskäytöstä.
- Metsänomistajille luodaan kannustimia monipuolistaa metsätaloutta ja hyödyntää metsien tarjoamia uusia mahdollisuuksia bio- ja kiertotaloudessa.
- Otetaan käyttöön EU-tason kannustimia tukemaan jatkuvapitteisen metsänhoidon käyttöönottoa turvemailla.
- Metsänomistajille luodaan mahdollisuus ja kannustimet osallistua Suomen METSO-ohjelman kaltaiseen vapaaehtoiseen metsien suojeluun ja ennallistamiseen.

13. Terve talous luo edellytykset kestävälle kasvulle

Terve finanssipolitiikka vahvistaa terveen talouskasvun edellytyksiä. Kansalliset virheet finanssipolitiikassa voivat aiheuttaa muille rahaliiton jäsenmaille merkittäviä negatiivisia vaikutuksia, kuten finanssikriisi ja sitä seurannut eurokriisi osoittivat.

13.1. Talous- ja rahaliiton perusrakenteet uudistettava

Taluskriisi osoitti, että finanssipolitiikan sääntökirjaa tulee uudistaa ja EMU:n perusrakenteissa on puutteita. Sääntökirjan tulee varmistaa terveen finanssipolitiikan harjoittaminen jäsenmaissa. Talous- ja rahaliiton perusrakenteet tulee uudistaa. Sen kehittäminen on yksi EU:n keskeisimmistä hankkeista.

Komissio on vastannut tähän vaatimukseen ja ehdottanut EU:n talouden ohjausjärjestelmän sääntöjen uudistamista. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyttä sekä edistää kestävä ja osallistavaa kasvua kaikissa EU:n jäsenmaissa uudistusten ja investointien avulla. Ehdotuksilla pyritään korjaamaan säännöstössä havaittuja puutteita.

13.2. Jäsenvaltiot kantavat vastuun talouspoliittisista päätöksistään

EU:ssa tarvitaan hyvää kriisien ennalta ehkäisyä ja tehokasta kriisinhallintaa. Tämä voi edellyttää integraation syventämistä, mutta ei saa rajoittamatonta yhteisvastuuta. Jatkossakin talouspolitiikan sääntökehikon lähtökohtana tulee olla jäsenvaltioiden vastuu talouspoliittisista päätöksistään.

Suomen tulee aktiivisesti osallistua EMU:n kehittämiseen ja varmistaa, että säännöt ohjaavat aiempaa selvemmin jäsenmaita velkakestävyysnäkökulmasta. Tärkeimpänä tavoitteena EMU:n kehittämisessä on uudistus, joka edistää terveen talouspolitiikan toteuttamisessa kaikissa EU-maissa. Samaan aikaan tulee mahdollistaa jäsenmaiden tarvittavat investoinnit vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi.

- EU:n tulee saattaa loppuun talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelu, jonka tavoitteena on kansallisten julkisten talouksien keskipitkän aikavälin rakenne-suunnitelmien laatiminen.

- Talouden ohjausjärjestelmässä tulee yhdistyä kunkin jäsenvaltion finanssipoliittiset uudistukset ja investointipolitiikat ja siinä tulee ottaa huomioon kunkin jäsenvaltion erityistilanne ja kapasiteetti.

- Finanssipolitiikan sääntöjen on samaan aikaan varmistettava julkisen talouden kestävyys keskipitkällä aikavälillä ja annettava liikkumavaraa asianmukaisille investoinneille, jotta siirtyminen vihreämpään ja digitaalisempaan talouteen onnistuu.

14.Toimivat rahoitusmarkkinat kirittävät kasvua

Toimiva rahoitusjärjestelmä on yhteiskunnan perusasioita. Rahoitusjärjestelmän toimivuutta voidaan parantaa pankkiunionin loppuun saattamisella ja havaittujen puutteiden korjaamisella. Pankkiunionia koskevassa työssä on edelleen vahvistettava pankkien kriisinhallintaa. Tämä ei saa tarkoittaa pankkien perustoiminnan estämistä, vaan enemmänkin sen tulee suojata reaali taloutta pankkien ongelmien vaikutuksilta.

Keskeistä on katkaista pankkien ja valtioiden välinen kohtalonyhteys. Toimivan pankkiunionin avulla varmistetaan eurooppalaisten pankkien riippumattomuus valtioiden velkapapereista. Tämä vähentää veronmaksajien riskejä.

14.1. Pääomamarkkinaunioni parantamaan pk-yritysten rahoituksen saatavuutta

Pääomamarkkinoiden roolia riskienjaossa tulee tehostaa kehittämällä pääomamarkkinaunionia. Siten vahvistetaan Euroopan unionin taloutta ja pääomamarkkinoita sekä edistetään pitkäaikaisia rahoitus- ja sijoitusmahdollisuuksia turvaten pääoman saanti ja liikkuvuus. Pääomamarkkinaunionin avulla vahvistetaan EU:n taloutta ja kasvua luoden houkutteleva investointi-ilmapiiri.

14.2. Pienet ja keskisuuret yritykset tarvitsevat pankkirahoitusta

Yritykset tarvitsevat rahoitusta kehittämiseen ja kasvamiseen. Euroopan yritysrahoituksessa pankkirahoituksen rooli on suuri. Sen merkitys on sitä suurempi, mitä pienemmistä yrityksistä on kyse.

Finanssikriisin jälkeen pankkien sääntelyä on lisätty ja muutettu ilman kattavaa vaikutusarviointia. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa paloittain toteutettu sääntely on aiheuttanut ennakoimattomia yhteisvaikutuksia. Näiden seurauksena on ajaututtu tilanteeseen, jossa pk-yritysten rahoituksen saamisen ehtona on yhä useammin julkisen toimijan osallistuminen. Tämä ei ole toivottava tilanne.

14.3. Pk-yritykset mukaan kestäväan rahoitukseen

EU:n rahoitussektorilla on potentiaalia lisätä kestäväan rahoitusta ja saavuttaa globaali johtosema tällä alalla. Investointien suuntaaminen

kestävän talouden suuntaan on välttämätön edellytys kestäväan kehityksen tavoitteiden ja Pariisin ilmastopöimöksen toteuttamiselle.

EU:n tavoite on lisätä yksityistä pääomaa rahoittamaan kestäviä investointeja. Tätä edistääkseen komissio esittää yhtenäistä luokitusjärjestelmää, jossa vahvistetaan yhdenmukaiset kriteerit sen määrittämiseksi, onko taloudellinen toiminta ympäristön kannalta kestäväan vai ei. Näiden kriteerien mukaisen kestäväan toiminnan rahoittamiseen on luotava uusia kannustimia.

14.4. Tavoitteena oikeudenmukainen, tehokas ja kasvua edistävä verotus

Verotus kuuluu EU:n jäsenmaiden toimivaltaan. EU kuitenkin valvoo, että kansalliset verolainsäädännöt ovat linjassa tiettyjen EU:n linjausten kanssa. Tavoitteena on edistää talouskasvua, työpaikkojen syntymistä sekä sisämarkkinoiden tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä.

EU-maat ovat toistaiseksi sopineet yhdenmukaistetuista verosäännöistä arvonlisäverotuksessa ja tietyissä valmisteveroissa. EU:n omien tulolähteiden lisäämisestä suorilla EU-veroilla on myös viime vuosina keskusteltu. Kansainvälinen verotusympäristö on muutoksessa, sillä digitaalisatio muuttaa yritystoimintaa ja liittyy lähes kaikkeen taloudelliseen aktiviteettiin. Tämän vuoksi kansainvälisessä verokeskustelussa keskiöön on noussut kysymys, miten valtioiden verotulojen tulisi jatkossa jakautua.

EU:n lainsäädäntöä valmisteltaessa tulee ottaa huomioon yritysten globaali toimintaympäristö, jotta EU-maiden yritykset eivät joudu eriarvoiseen asemaan EU:n ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

OECD:n Pilari II:een pohjautuva direktiiviehdotus minimiverosääntelyn varmistamisesta EU:ssa merkitsee toteutuessaan historiallista verouudistusta Euroopassa. Tärkeää on varmistaa, ettei uudistus vaaranna sisämarkkinayritysten ja EU:n kilpailukykyä.

14.5. Arvonlisäverotuksen toimittava pk-yrityksille

Euroopan komission ehdotuksilla arvonlisäverosäännöiksi digiaikana pyritään edistämään digitalisaatiota, yksinkertaistamaan alv-men-

telyjä hallinnollisen taakan keventämiseksi sekä torjumaan petoksia nykyistä tehokkaammin. Arvonlisäverojärjestelmän uudistamisessa on varmistettava, että järjestelmä toimii myös pk-yritysten näkökulmasta. Yksinkertaistettujen arvonlisäveromenettelyiden kohdentaminen pk-yrityksille on jatkossakin tärkeää ja perusteltua yritysten kansainvälistymisen ja kasvun tukemiseksi sekä sisämarkkinoiden toiminnan parantamiseksi.

Hallinnollisen taakan keventäminen auttaa erityisesti pk-yrityksiä, joilla on tyypillisesti suhteellisesti niukimmat resurssit ja valmiudet selviytyä sääntelystä aiheutuvista kustannuksista. Uudistusten toteuttamisessa on tärkeää varmistaa, että sääntelyehdotuksilla tavoiteltavat yritysten kannalta positiiviset tavoitteet toteutuvat myös käytännössä.

14.6. Määräenemmistö verotuksessa ei suosi pieniä jäsenmaita

Komissio on julkaissut suunnitelman tehokkaammasta päätöksenteosta ja määräenemmistöpäätösten käyttöönottamisesta eräissä veroasioissa. Määräenemmistöpäätöksiin siirryttäisiin vaiheittain. Menettelyä on perusteltu muun muassa sillä, että jäsenvaltiot pääsivät veroasioissa kompromisseihin nopeammin, tehokkaammin ja demokraattisemmin, mikä tehostaisi koko veropolitiikkaa. Määräenemmistöpäätöksellä voitaisiin myös esimerkiksi puuttua jäsenvaltioiden harjoittamaan haitalliseen verokilpailuun.

Käytännössä määräenemmistöpäätöksenteon siirtyminen veroasioissa merkitsisi suurten jäsenvaltioiden määräysvallan kasvua pieniin jäsenvaltioihin verrattuna. Siksi Suomen näkökulmasta on perusteltua suhtautua kriittisesti määräenemmistöpäätösmenettelyyn siirtymiseen. Verotulojen siirtyminen suurempiin jäsenvaltioihin ei olisi Suomen edun mukaista.

- Pk-yrityksille on kohdennettava yksinkertaistettuja arvonlisäveromenettelyitä.
- EU:n verolainsäädäntöä valmisteltaessa on huomioitava yritysten globaali toimintaympäristö, jotteivät ne joudu eriarvoiseen asemaan EU:n ulkopuolisten toimijoiden kanssa.
- Veroasioiden päätöksentekomenettelyistä sovittaessa on varmistettava, etteivät ne tosiasiallisesti johda verotulojen siirtymiseen pienemmistä jäsenmaista suurempiin.
- Tehokas riskien hajauttaminen on toteutettavissa pankki- ja pääomamarkkinoiden kautta.
- Pankkien vakavaraisuussäntelyä tulee muuttaa valtioriskien osalta niiden todellisia riskejä vastaaviksi.
- Yhteiseen talletussuojaan voidaan edetä vasta, kun pankkisektorin riskejä saadaan merkittävästi vähenemään ja tasaantumaan.

- EU:n tulee syventää pääoma-markkinaunionia pk-yritysten rahoituksen saatavuuden ja kannustavan investointi-ilmapiirin vahvistamiseksi.

- EU:ssa tulee kiinnittää aktiivisesti huomiota rahoitussääntelyn kokonaisvaikutuksiin.

- Sääntelyä kehitettäessä tulee ennen kaikkea arvioida vaikutuksia asiakkaisiin.

- Pk-yritysten tulee saada jatkossakin rahoitusta kohtuuhintaan.

- Kestävän kasvun kannalta on välttämätöntä korjata pankkien vakavaraisuus- ja maksuvalmiussääntelyä siten, että pankit kykenevät rahoittamaan asiakkaita riittävästi.

- Kestävän rahoituksen avulla ohjataan sijoittajien varallisuutta kestävän kasvun hankkeisiin.

- Kestävyy.luokitusjärjestelmällä ei saa uhata pk-yritysten rahoituksen saatavuutta.

- Kestävän rahoituksen raportoinnin hallinnollinen taakka ei saa kasvaa sellaiseksi, että se rajaa kriteerit täyttäviä pk-yrityksiä pois rahoituksen piiristä.

- Kestävä rahoitus ei saa olla peruste järjestelmäriskiä lisääville riskipaino-
lievennyksille.

15. Apua talous- vaikeuksissa oleville yrityksille

Jäsenvaltioilla on erilaisia maksukyvyttömyysmenettelyjä eivätkä yritysten toiminta- ja lopettamisedellytykset ole tällä hetkellä unionin alueella tasapuolisia. Suomalaiset maksukyvyttömyys- ja ulosottomenettelyt ovat jo tällä hetkellä velkojen perimisasteen ja takaisin-saannin kannalta tehokkaita sekä kohtuullisia, ja siten sijoittajien ja rahoittajien kannalta ennustettavia. Tehokkaat maksukyvyttömyysjärjestelmät houkuttelevat sijoittajia ja takaavat todennäköisemmin yrityksille halvempaa rahoitusta.

Maksukyvyttömyysmenettelyitä on EU:ssa viime aikoina harmonisoitu muun muassa yrityssaneerauksen, Early warning -palveluiden sekä konkurssin jälkeisen uuden alun osalta. Muutokset ovat olleet hyviä. Komissiolla on tavoitteena yhdenmukaistaa jäsenmaiden maksukyvyttömyyslainsäädäntöä entisestään (insolvency III). Aloitteen tavoitteet ovat kannatettavia mutta muuttaisivat Suomen järjestelmää epävarmaksi ja tehottomaksi. Joidenkin jäsenmaiden ongelmia ei tule ratkaista muuttamalla toisten jäsenmaiden toimivia järjestelmiä.

15.1. EU:n helpotettava yrittäjän uutta alkua

Turhien konkurssien välttämiseksi Early warning -toimintamallia tulee kehittää. Maksukyvyttömyysdirektiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritysvelallisilla on käytettävissään ainakin yksi selkeä ja läpinäkyvä varhaisvaroitusväline, jonka avulla voidaan havaita maksukyvyttömyyden todennäköisyyteen mahdollisesti johtavia seikkoja ja joka voi ilmaista velallisille, että toimenpiteisiin on ryhdyttävä viipymättä. Velvoite on pantu täytäntöön jäsenmaissa eri tasoisesti. Komission tulee varmistaa, että yrityksillä on mahdollisuus päästä tehokkaiden Early warning-palveluiden piiriin sijoittautumismaasta riippumatta.

Konkurssit kuuluvat yritystoiminnan riskeihin eikä niiltä voida koskaan täysin välttyä. Koronakriisi ja Ukrainan sota ovat vaikuttaneet merkittävästi yritysten toimintamahdollisuuksiin ja kannattavuuteen. Konkurssien määrä on Euroopassa nousussa. Sen vuoksi EU-tasolla tulee tehdä lisätoimia yrittäjän uuden alun edistämiseksi ja kartoittaa yrittäjien uuden alun esteet jäsenmaissa.

- Maksukyvyttömyyslainsäädäntöä harmonisoitaessa otetaan huomioon jäsenmaiden toimivat käytännöt. Ehdotuksilla ei tule heikentää velkojen perimisastetta tai yritysvelallisten asemaa.

- Taataan yritysten pääsy tehokkai-siin varhaisen vaiheen työkaluihin ja tukitoimien piiriin riippumatta sijaintivaltiosta.

- Kannustetaan ja tuetaan jäsen-maita ottamaan käyttöön digitaali-sia Early warning -työkaluja.

- Laaditaan kattava tilannekuva, minkälaisia yrittäjän uuden alun esteitä eri jäsenmaissa on olemas-sa. Sen pohjalta laaditaan tarvitta-vat suositukset esteiden poistami-seksi.

16. Suomalaiset EU-urille

Euroopan unioni on Suomen kannalta tärkeä toimija. Esimerkiksi yrityksiä koskevasta säätelystä selvästi yli puolet on EU-lähtöistä. Siksi on erittäin tärkeää, että EU:n eri tehtävissä on mahdollisimman paljon suomalaisia, joilla on vahva tietämys siitä, miten eri päätökset voivat vaikuttaa Suomeen.

Suomen Yrittäjien työhön kuuluu keskeisenä EU-vaikuttaminen. Brysselissä tekemämme EU-vaikuttamisen kannalta suomalainen virkakunta on kullanarvoista. He ovat kiinnostuneita siitä, miten eri linjausten arvioidaan vaikuttavan Suomen yrityksiin ja elinvoimaan. Kokemuksemme mukaan suomalaiset EU-virkamiehet- ja naiset ovat erittäin osaavia ja päteviä vaikuttajia.

16.1. Suomalaisen määrää EU-tehtävissä lisättävä

Suomalaisia virkahenkilöitä on EU-tehtävissä tällä hetkellä melko hyvin. Toukokuussa 2022 tehdyn laskelman mukaan tuolloin komission palveluksessa oli 527 suomalaista, mikä tarkoittaa 1,5 prosenttia kaikista komission työntekijöistä. Pysyviä suomalaisia hallintovirkamiehiä oli 255 eli kaksi prosenttia kaikista komission hallintovirkamiehistä. Esihenkilöiden parissa suomalaisten osuus on hieman suurempi (2,5 prosenttia).

Luvut tuntuvat vähäisiltä, mutta ne ovat kuitenkin selvästi suurempia kuin suomalaisten osuus EU:n väestöstä, mikä on 1,07 prosenttia. Tilanne on kuitenkin nopeasti heikentymässä, minkä pitäisi soittaa Suomessa hälytyskelloja.

Komission ennusteen mukaan 2021–25 lähes kolmannes suomalaisista EU-virkahenkilöistä on eläköitymässä. Sama ongelma on komission lisäksi Euroopan parlamentissa ja neuvoston sihteeristössä, jossa suomalaisten ikäjakauma on hyvin samanlainen.

Samaan aikaan suomalaisia rekrytoidaan EU-tehtäviin yhä vähemmän. Euroopan henkilövalintatoimiston (EPSO) mukaan suomalaisia osallistuu valintakilpailuihin keskimääräistä vähemmän (77 % EU:n keskiarvosta) ja he menestyvät kilpailuissa keskimääräistä huonommin.

Suomalaisia 0,5 prosenttia on päässyt läpi kilpailuista 2015–21, kun EU:n keskiarvo on 0,7 prosenttia. On otettava käyttöön maakohtaisia

kilpailuja kansallisuuksien edustuksellisuuden tasaamiseksi.

16.2. Suomen jatkettava toimia EU-urien edistämiseksi

Asiaan on onneksi herätty valtionhallinnossa. Ministeriöt yrittävät eri keinoin vahvistaa suomalaisten virkahenkilöiden määrää EU-tehtävissä. On rakennettu EU-urapolkumallia ja avustajaohjelmaa. Myös kansallisia asiantuntijoita ja virkamiesharjoittelijoita pyritään lisäämään EU-tehtäviin. Lisäksi panostetaan viestintään ja verkostoitumiseen. Työtä suomalaisten EU-urien edistämiseen on jatkettava ja vahvistettava.

Lisäksi on tärkeää, että EU-tehtävät nähdään Suomessa laajalti kiinnostavina ja merkityksellisinä työtehtävinä, joissa on erinomainen tilaisuus vaikuttaa Euroopan kehitykseen.

On hyvä muistaa, että tärkeitä Eurooppa-tehtäviä on EU:n toimielinten lisäksi myös järjestöissä ja yrityksissä. Niissäkin voi keskeisesti rakentaa parempaa Eurooppaa.

- Suomen on jatkettava aktiivisia toimenpiteitä suomalaisten EU-urien lisäämiseen ja vahvistamiseen.

- EU:ssa on otettava käyttöön maakohtaisia kilpailuja kansallisuuksien edustuksellisuuden tasaamiseksi.

#euvaalit2024

#yrittäjät

Yrittäjät